

1984

Te

Közgazdász

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XXXIII. ÉVFOLYAM 14. SZÁM

ÁRA: 4 FORINT

1989. SZEPTEMBER 29.

Ébresztő! Elkezdődött a tanév!

Papp Zsolt az egyetemen?

Vezetői ülés volt szeptember 6-án, amelyen megvitatták a szeptember 14-én egyetemi tanács elé kerülő munkaprogramot, a béremelést, és a költözködést. A dékánok tájékoztatást adtak arról, hogyan lett a karok hatáskörébe tartozó tanszékekkel egyeztetve a költözködés, és hol van ezzel kapcsolatban probléma. Dobrovits Iván rektorhelyettes kérdésre adott válaszában megnyugtatóan közölte, hogy a költözködési költség nem magas, és azt a rekons-

trukciós pénzből fedezik, így nem veszélyezteti az egyetemi költségvetést.

Iván Gábor, a HT elnöke kérte a rektort, hogy a KDC klub egyetemi működésének jövőjét illetően az egyetemvezetés tárgyaljon a klub vezetőjével, mihez tartás végett. Ugyanis nem tisztázott, hogy az aula klubrendezvényekre felhasználható lesz-e a jövőben, miközben a KDC már jelentős összeget fordított az éves programok leköltésére. Ugyanakkor felhívta a rektor

figyelmét arra, hogy a döntésénél vegye figyelembe, hogy a klubtevékenység kereseti lehetőséget jelent az egyetemi hallgatók számára. A rektor biztosította a HT elnökét, hogy sor kerül a klubvezetőkkel történő egyeztető tárgyalásra.

Az egyebek között szó volt arról, hogy a közeljövőben napirendre kerül egy menedzser igazgató kinevezése, továbbá hogy nagy valószínűséggel Papp Zsoltot egyetemünk tanáráként üdvözöljätjük, amennyiben a filozófia tanszék vezetője lesz. Az ezzel kapcsolatos tárgyalások még folyamatban vannak.

H.E.

A 41. tanévnyitó ünnepség
cikk a 3. oldalon

Kinek jó a költözködés?
cikk a 4. oldalon

Ki hol hál?
cikk a 9. oldalon

Kedves Elsős Barátaink!
cikk a 16. oldalon

Vélemények a politikai változásokról

Kovács Sándor: „Új szél fúj a régi popókból”

Fürkészem ezt a sajátos, álcázott, áttételes szólásszabadságot amely főleg azzal kelt gyanakvást, hogy – Esterházy Péterrel szólva – „új szél fúj a régi popókból”. (Hitel 1988/2.) S hogy a mutatóvány ne legyen annyira szembetűnő, a popókat is újnak álcázzák. Évek óta látható, hogy személycserék helyettesítik a politikai változást (a gazdaságról nem is beszélve), s mert ez hamar lelepleződik, hát gyorsulóban a generációváltás is. Valamikor – két-három éve – még a szilveszteri műsort is a „nagy generáció” elfogadtatásának szentelték. Azóta alig egy év alatt megbu-

kott a pártértekezleti csapat. A borsodi káderek után most újabb fiataloké a jövő, feltéve, hogy elég öregek hozzá!

Az új és régi elitek egyezkedése viszont változatlanul zárt ajtókat mögül történik. (Ma azt hallom a rádióban, hogy ezt az MSZMP kérte. Kitelik tőle, s hozzá is szoktatott bennünket, de az ellenzéki kerekasztal is elfogadta, így mindegy, hogy ki kérte.)

Az elmúlt félévben Kanadában jártam, s visszatérve a Bourbonnaktikát találok: hogy minden úgy maradjon, mindennek meg kell változnia. Ott azt kérdezték tőlem: mit akarnak maguk a piaccal? Az a piac amelyről maguk beszélnek már rég nem létezik. Mi itt a piac helyére lépett hálózatokat (networks) tanulmányozzuk, vagyis a nagyvállalatok, az állam, a szakszervezetek együttműködő hatalmi döntési központjait.

Nos a fetszín alatt hasonló rejtett hálózatok intenzív és kártékony működésének jeleit látom, tapasztalom valóban mindenütt itthon is. Más szereplőkkel, más testületekhez intézményekhez tartozó, ékes reformszlogen beszélő képviselőkkel. A pozíció számít nem a nyelv. A popó számít, ami a miénk, szelet pedig mindig korszerűen kell fűjni, s egyébként is elszáll. . .

A káderpolitikát nézd – figyelmeztetem magam egyre – amint a sok szó kábitáni látszik. Figyeld csak: a hang Jákobé, a kéz Ézsaué. A kéz a hálózaté. A hatalom a hálózaté. És ez a lényeg. Ha nem mindig látszik is.

Abszolút első: Fazekas Gergely

Skála tanulmányi díjasok az 1988-89-es tanévben

Helyezés	Név	évf. szak	tanulm. átlag	szakmai munka	TDK	Sport	Kult.	közéleti munka	kuratóriumi pont	össz. pontsz.
1.	Balogh Erika	I.	30	7	—	—	—	6	—	43
2.	Pál Gábor	I.	32	7	—	—	—	3	—	42
3.	Wimmer Ágnes	I.	25	14	—	—	—	3	—	42
4–6.	Jinda Balázs	I.	36	3	—	—	—	—	—	39
4–6.	Kemény Szabolcs	I.	31	7	—	—	—	—	—	39
4–6.	Szemlér Tamás	I.	26	9	—	—	4	—	—	39
7–8.	Juhász Attila	I.	30	8	—	—	—	—	—	38
7–8.	Pucsok Péter	I.	33	3	—	2	—	—	—	38
9.	Le Hoang Ahn	I.	32	3	—	2	—	—	—	37
10.	Seres Béla	I.	31	5	—	—	—	—	—	36
11.	Dankovics Attila	I.	32	3	—	—	—	—	—	35
1.	Bokor Attila	II. kg.	36	14	—	—	1	3	2	56
2.	Szabó Zoltán Tibor	II. kg.	30	10	6	1	—	7	—	54
3.	Kalocsai Péter	II. áf.	27	7	—	3	—	—	—	51
4.	Broda Judit	II. kg.	34	7	7	—	—	2	—	50
5–6.	Józsa Judit	II. pü.	37	2	4	—	—	2	—	45
5–6.	Farkas Ádám	II. pü.	33	12	—	—	—	—	—	45
7.	Fáskerti Zsolt	II. kg.	35	4	—	—	—	1	—	44
8–9.	Csendes Györgyi	II. kg.	35	4	—	—	—	2,5	—	41,5
8–9.	Csité András	II. áf.	28	7	3	—	—	2,5	—	41,5
10.	Mikolasek András	II. pü.	40	1	—	—	—	—	—	41
1.	Kaslik Béla	III. agr.	37	14	6	—	—	7	2	66
2.	Barsi Éva	III. nk.	35	8	20	—	1	—	—	64
3.	Bosnyák János	III. b	35	14	—	—	—	—	—	63
4.	Tasy Zsigmond	III. agr.	29	14	7	—	1	3	—	54
5.	Pencz Rudolf	III. agr.	35	5	8	—	—	3	—	51
6.	Csaba Gábor	III. nk.	40	3	4	2	—	—	—	49
7–8.	Bende László	III. áf.	22,5	5	14	—	2	3,5	—	47
7–8.	Papp Edit	III. b	32	9	3	—	—	3	—	47
9–10.	Matos Zoltán	III. pü.	29	6	7	—	—	3	—	45
9–10.	Győri Enikő	III. nk.	33	9	—	—	—	3	—	45
1. absz. 1	Fazekas Gergely	IV. pü.	35	14	20	2	2	6,5	—	79,5
2.	Geiszlinger Árpád	IV. áf.	35	11	20	—	2	7	—	74
3.	Kriszt Erika	IV. tg.	38	14	14	—	—	3	—	69
4.	Andor László	IV. pü.	33	7	18	—	3	7	1	69
5.	Veitz Gábor	IV. tg.	33	9	20	—	—	1	—	63
6.	Tóth András	IV. agr.	35	3	20	—	—	2	—	60
7.	Budai Edit	IV. a	35	8	7	—	3	3	—	56
8.	Halász József	IV. ip.	30	3	20	—	—	—	—	53
9.	Stefkovics Valéria	IV. kg.	40	6	4	—	—	—	—	50
10.	Avas Zita	IV. nk.	29	7,5	7	—	—	3	—	46,5
11.	Nagy Imre	IV. agr.	29	9	—	—	—	—	—	45

A 41. tanévnyitó ünnepség

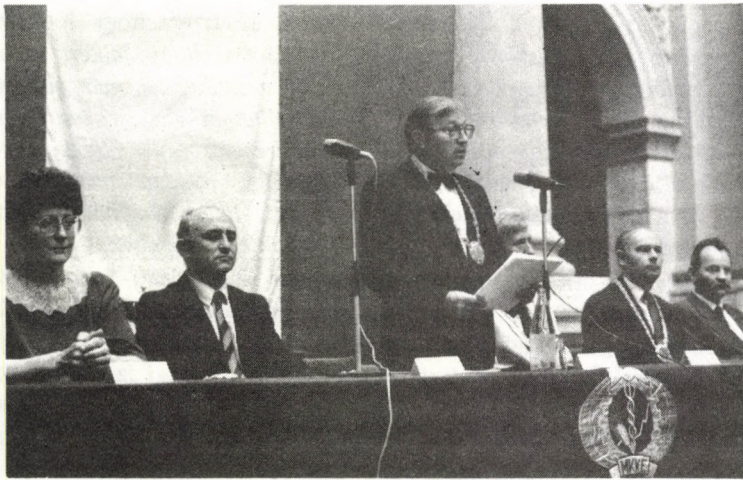
Az idei, 41. tanévnyitó ünnepi egyetemi tanácsülés szeptember 9-én volt. A Himnusz után *Csáki Csaba* mondott ünnepi beszédet. Az egyetem képzési rendjéről szólva megállapította, hogy az első év eredményei alapján a kezdeti lépések sikeresek voltak, az új szisztéma kétségtelenül kiállta a gyakorlat próbáját, bár kisebb korrekciókra eddig is sor került és finomítások a jövőben is

filú, diszciplináris alapokon szervezett képzést nyújtó társadalomtudományi egyetemről, majd bemutatta az új karok dékánjait. Tájékoztatót adott arról is, hogy az első két évfolyam nyilvántartását számítógéppel végzik már, arról, hogy idén a központi adminisztráció átalakítása befejeződik, s arról, hogy az egyetem önálló könyv- és tankönyvkiadói jogot kapott. A most kezdődő tanév kulcsfeladatát az oktatás

béremeléseket, majd így folytatta: „Örömmel fogadjuk a társadalom egészét érintő reformfolyamat eredményét, amelyek szellemi, gondolati bölcsője számos tekintetben egyetemünk volt. Intézményünk, annak sokszínű hallgatói közléte évek óta iskolája a politikai pluralizmusnak, a több centrumú hallgatói és oktatói közélet egyértelműen demokratikussá teszi egyetemünket. Intézményünk falai között hallgatóink a társadalomtudományok, a közgazdaságtan valamennyi fontosabb irányzatával megismerkedhetnek, oktatási, kutatási tevékenységüket ma már nagyfokú szabadság jellemzi. Egyetemünk alapvető feladatának tekinti, hogy szavatolja az eszmék és gondolatok szabad kifejtését és megismerésük lehetőségét. Ma intézményünk gondolati, politikai szerkezete meglehetősen összetett. Közismert a szerepünk a *Pozsgay Imre*, *Németh Miklós*, *Nyers Rezső* nevével fémjelzett reformprogramok kialakításában. Elmondhatjuk azonban, hogy intézményünkben bontott zászlót a Baloldali Front, itt tartotta első nagyobb gyűlését a Magyar Demokrata Fórum. Egyetemünkön e gondolati és politikai

nári, docensi okleveleket adott át a rektor.

Az *Erdei Ferenc Szövetkezeti Alapítvány* kuratóriuma posztumusz díjat ajánlott meg *dr. Csizmadia Ernőnek*, egyetemünk nemrégiben elhunyt rektorának, valamint támogatódíjat adományozott *dr. Gyeniz Jánosnak*. Idén 35 közgazdász-hallgatónak ítélte oda a művelődési miniszter a népköztársasági ösztöndíjat. Az idei *Rudas László díjakat Jelen Tibor* (ipar-gazdaságtan tanszék) és *Mezei Géza* (nemzetközi kapcsolatok tanszék) kapták. Az *Országos Tudományos Diákköri Tanács* idén 61 diákköri életművet díjazott *Pro Scientia* éremmel, köztük két közgazdász hallgatót is: *Ambrus-Lakatos Lóránd* és *Fazakas Gergely* novemberben veszi majd át az *aranyérmét*. A *jó tanuló–jó sportoló díj* két első helyezettje idén *Noszek Péter* teniszező (IV. év külgazd.), *Nyári Gyula* vitorlázó (IV. év külgazd.), II. díjas *Vörös Gábor* kosárlabdázó (II. év külgazd.), III. díjas *Böloni Eszter* atléta (I. évf.). A *Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium alapítványának* idei díjazottja *Nagy Imre* és *Tóth András*, mindketten agrárszakosok. A *Bács me-*

várhatók. A rektor köszönetet mondott a változás tartalmi és oktatásszervezési feltételeit megteremtő oktatóknak és a „kritikus, de segítő partnereknek bizonyuló” hallgatóknak.

„Nyugodtan mondható, hogy a külföldi látogatók tekintetében példa nélküli volt az elmúlt tanév egyetemünk történetében. A francia Parlament elnökének, *Roland Fabiusnak* nagy sikerű előadása nyitotta a sort, majd díszdoktorrá avattuk Georgiosz Vasziliu urat, a Ciprusi Köztársaság újonnan megválasztott elnökét, egyetemünk volt hallgatóját és oktatóját. Látogatást tett egyetemünkön *Lothar Späth*, az NSZK-beli Baden-Württemberg miniszterelnöke, több külföldi miniszter, vezető tudós és művész. Több százmillió televízió néző számára a világon ismertté vált a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem *George Bushnak*, az Amerikai Egyesült Államok elnökének egyetemünkön tett látogatása révén. Ez az esemény méltán marad emlékezetes valamennyiünk számára.”

Ezután az új tanévről beszélt a rektor; az egyetem új szervezeti felépítéséről, az összetett pro-

tartalmi fejlesztésében jelölte meg a rektor: „Képzési rendszerünk továbbfejlesztésében az elkövetkező tanévben elsősorban a főiskolai elágazás és a posztgraduális képzés kap kiemelt szerepet. A főiskolai ág képzésének részletes megszervezése sürgető feladat. Ezen belül mindenekelőtt meg kell oldanunk a követelményeket nem teljesítő hallgatók szakképesítési formáinak kialakítását és tovább kell dolgoznunk a főiskolákkal való együttműködés tartalmi kérdéseiben. Integrálnunk kell az estivelező tagozaton folyó képzést is új rendszerünkbe. Az értelmiségivé válás, a minőségi szakemberképzés meghatározó jelentőségű eleme a posztgraduális képzés. A szakközgazdász- és a mérnök-közgazdász-képzés mellett megkezdtük a jogászok közgazdasági továbbképzését. E tanévben szeretnénk konkrét elképzeléseket kidolgozni az egyetemi doktori cselekmény reformjára.”

Ezek után kitért az egyetem nehéz anyagi és gazdasági feltételeire, a Makarenkó utcai épület rekonstrukciójára, a továbbra is égető kollégiumi helyzetre, üdvözölte a bejelentett

sokszínűség nyugodt, kiegyensúlyozott és korrekt, alkotó légkörrel párosul. Szeretnénk ezt megőrizni, párosítva a növekvő intézményi autonómiával és döntési szabadsággal.”

A rektor ezzel az 1989/90-es tanévet megnyitottnak nyilvánította. Ezután került sor az elsőévesek fogadalomtételére, az arany, a gyémánt és a vasdiplopák átadására, majd az új tanszékvezetők vették át kinevezéseiket, és címzetes egyetemi ta-

gyéből származó hallgatók közül idén *Matos Zoltán* (pénzügyi szak) kapta meg a megyei tanács és az MSZMP megyei pb tanulmányi díját. A *Nógrád megyei tanács* hasonló díját az idén *Pál Gabriella* (külgazdasági szak), *Herczeg Hajnalka* (iparszak) és *Pálvölgyi Zsuzsanna* (tanár B szak) kapta.

A tanévnyitó a Szózzattal ért véget.

KINEK JÓ A KÖLTÖZKÖDÉS?

A Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete szeptember 5-én kibővített szb-ülést tartott. Ennek elején többek között Csáki Csaba rektor is részt vett.

Minisztertanácsi határozat alapján szeptember elsejei hatállyal felemelik a felsőoktatási dolgozók bérét. A Művelődési Minisztérium 1 656 300 forint/hó bérfejlesztési keretet biztosít egyetemünknek. Ez a bérek, túlóradíjak, óra- és vizsgadíjak 17,7 százalékos emelésére ad lehetőséget.

Nézeteltérés

Az összeg egyetemi felosztására tett írásbeli rektori javaslat megvitatása során több helyen is nézeteltérés fordult elő. Róth József (számvitel tanszék) például túlzottnak tartotta az egyetemi szintű vezetői pótlékok 100 százalékos emelését. Csáki Csaba erre elmondta, hogy ezek összege olyan csekély – rektorhelyettesek eddig bruttó 3700, dékánok pedig bruttó 3100 forintot kaptak –, hogy már régóta esedékes emelésük. Hosszas eszmecsere alakult arról is, hogy a felhasználható bérfejlesztési keretet a júliusi bérezés viszonyítva vagy létszamarányosan, illetve – ahogy Róth József javasolta – a két módszer kombinálásával kell-e felosztani.

Ezek után szavazásra került sor. Az szb végülis egyhangúlag helyeselte a rektorhelyettesi, illetve a dékáni pótlékok 100 százalékos emelését. Már megosztott volt azonban – 5 igen, 2 nem, 2 tartózkodás – a tanszékvezetői pótlékok hasonló mértékű emelésének megítélésében. Az szb központi irányelv-ként fogadta el – 7 igen, 2 nem – azt, hogy minden főállású dolgozónak kötelezően legalább 10 százalékos alaphéremelést kell biztosítani. A rektori javaslat a Gazdasági Igazgatóság esetében 5 százalékot irányzott elő, tehát itt a helyi sajátosságok miatt nagyobb dif-

ferenciálódási lehetőséget adna a vezetőségnek; az szb viszont itt is a kötelező 10 százalékos emelésre tette a voksát (6 igen, 2 nem, 1 tartózkodás). A szakszervezeti bizottság – 7 igen, 1 nem, 1 tartózkodás mellett – végülis a keret kizárólagosan bérarányos felosztása mellett döntött; ugyanilyen logikát javasol – 8 igen, 1 nem – a maradék összeg tanszékekre történő további leosztása, helyi differenciálása esetében is. Ugyanakkor az szb meghagyta mindenkinek azt a jogot, hogy különvéleményét írásban eljuttathatja, s ezt is megkapják az egyes bizalmik, még a szeptember 14-i bizalmi testületi ülés előtt.

Nincs rendezési elv

A második napirendi pont részletes megtárgyalására, rövid szünet után, már a rektor távollétében került sor. A tanszékek elhelyezési tervével kapcsolatban először Szigeti Endre szb-titkár vetette fel aggályait. Elmondta, hogy ebben nem érez semmiféle rendezési elvet; sőt, sajátos módon érvényesül a „költöztetési demokrácia”. Különösen a Makroökonómiai és Modellezési Intézet (a korábbi NTI) központi épületbe helyezésével kapcsolatban van nagy suskus. Ennek hivatalos indoka az, hogy a 8 évvel ezelőtti szétköltöztetés után a tervekben az szerepelt, hogy majdan visszatérhet a főépületbe az intézet. De különös, hogy gyakorlatilag minden más terv módosult, csak ez az egy kitétel nem. Ráadásul az intézet viszsza költöztetése azt is jelenti, hogy több tanszék feleslegesen mozog, s ez többletkiadásokat jelent. Így sokan arra is gyanakodnak, hogy az intézet azért térhet vissza az exkluzívabb küllemű főépületbe, mert főnöke az egyik rektorhelyettes.

Németh Béláné erre elmondta, hogy a szűkkörű állami vezetés, mikor úgy döntött,

hogy piackutató tanszék és a korábbi NTI beköltözik a főépületbe – így a pedagógia tanszéknek, valamint a PTK-nak távoznia kell –, akkor egyrészt arra hivatkozott, hogy célszerű az, hogy a III. emeleten legyen a gazdálkodói kar; másrészt pedig arra, hogy a Zalai Ernő vezette intézet szoros munkakapcsolatban áll a pénzügy tanszékkel, így kívánatos az, hogy egy blokkban legyenek. Ezután Nováky Erzsébet hasonló indokok alapján „vette védelmébe” intézetét.

Erre Szigeti Endre némi malíciával megjegyezte, hogy ha tényleg a gazdálkodói kar „összszehozása” az egyik rendező elv, akkor a számvitel és a technológia tanszék miért marad továbbra is a Kinizsi utcában?! De például arra is törekedni lehetne a költözködés során, hogy az „egymással szoros kapcsolatban álló” közgazdasági elméleti és politikai gazdaságtan tanszék, valamint a PTK is egymás mellé kerüljön. Tehát kár lenne bármiféle rendező elvet keresni – mert mindegyik igaz is lehet, meg nem is – a költözködés során inkább a praktikusságra, a takarékosságra – mint alapelvekre – kellene törekedni.

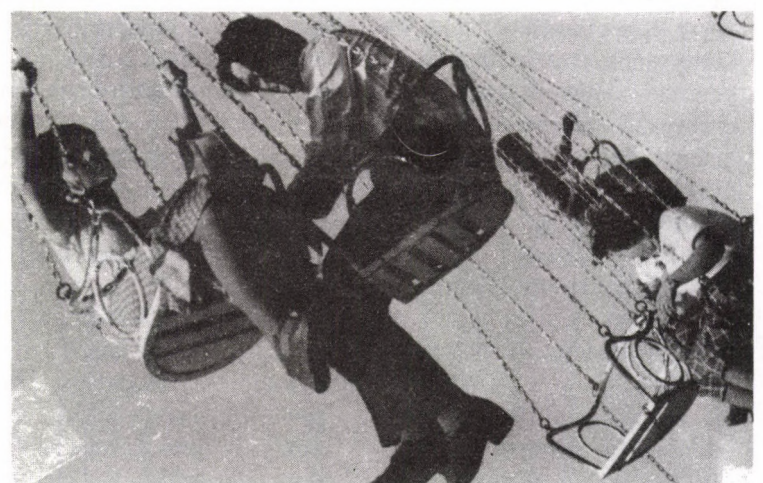
Szigeti Endre egyben azt is javasolta, hogy az szb fejezze ki hiányérzetét azért, hogy az állami vezetés – a korábban távozott rektor által ígért helyettes nem érkezett meg – nem képviseli

magát e fontos napirendi pont megtárgyalásán. Továbbá azért is tiltakozzon, hogy az új tervezet alapján úgy tűnik, hogy a szakszervezettől el akarják venni eddigi tanácsstermét. Szigeti Endre – Sándor Imre felvetése alapján – arra is kérte az szb-t, hogy foglaljon ügy állást; hogy felkéri az állami vezetést, ha már végleges az elhelyezkedés, készítsen felmérést az egyes részegységekről; így majdan megtudható, melyik tanszéken hányan dolgoznak egy szobában.

Az szb Szigeti Endre mindhárom javaslatát egyhangúlag elfogadta; majd harmadik napirendi pontként az egyetemen közeljövőben esedékes szakszervezeti választások teendőivel foglalkozott. Szigeti Endrének az FDSZ egyetemi szervezeti felépítésére és választási szabályzatára tett írásos javaslatára olyan sok szóbeli észrevétel érkezett, hogy a jelenlévők az szb-titkár javaslatára megegyeztek abban, hogy a vitás kérdések esetén alternatív lehetőségek kerülnek írásban a bizalmi testület, s a tagság elé.

A maratoni – ötórás – szb-ülés végén a megjelentek egyhangúlag úgy foglaltak állást, hogy a főképp fiatal házasságok érintő beiskolázási segély összegét egységesen 800 forintra emeljék.

R. I.

Az egyetem MSZMP tagjainak állásfoglalás-tervezete a Történelmi útunk tanulságai és az MSZMP programnyilatkozata vitaanyagáról

Egyetemünk MSZMP tagjainak pártértekezlete 1989. június 22-én megvitatott platform irányelvek alapján a következőképpen vélekedik az MSZMP KB munkabizottságai által vitára bocsátott tervezetekről és ezt a véleményét kívánja küldötteivel is érvényesíteni a kongresszuson:

1. A történelmi utunkról szóló értékelést elfogadja, úgy látja, hogy az valóban megalapozza egy, Európába integrált Magyarország baloldali pártjának leendő programját.

Hiányolja belőle a pártállam megfogalmazását, mint annak a rendszernek a meghatározását, amelyben és amivel végleges szakítást akarunk. Ennek jellemzői:

- a társadalom autonóm mozgásainak elvétele és minden ügy egy centralizált bürokrácia döntési fórumaihoz utasítása;
- ennek a bürokráciának központjában egy katonai fegyelemre szoktatott pártapparátus volt, amely a végső koordinátor és fellebbezési fórum szerepét is betöltötte;

- a bürokrácia az állampolgárokkal érintkezve rendszeresen élt a megfélemlítés, a megtorlás és a diszkrimináció eszközeivel;
- a diszkrimináció sajátos formája volt az ideológia, ahol a szocializmus eszméjét is felhasználták;

- emellett magára nézve saját törvényeit sem tartotta kötelezőnek, a bürokrácián kívül mindenki másodrendű volt, még a párttag is.

Az MSZMP-nek erkölcsi kötelessége, hogy ezeket az állapotokat felszámolja.

2. A programnyilatkozat szellemiségével és tartalmával egyetértünk. Pontosítani szükséges az 1. pont alapján a következőket: - Rövidebb, tömörebb fogalmazást tartunk célszerűnek. - A pártprogram nem választási program, ezért a részletkérdések elhagyását javasoljuk (pl. rétegekre vonatkozó pontokat). A programnak két részből kell állnia: az első részben ki kell jelenteni,

hogy az MSZMP küzd a pártállam rendszerének megszűnéseért: Magyarországon a jogállamiságért, a versenysemleges szabályozott többszektörű piacgazdaságért, a mindenfajta monopóliumtól mentes művelődésért (oktatás és kultúra) és a minden magyar állampolgárra kiterjedő szociális biztonságért. Ezt a feladatot az első pontban vázolt erkölcsi köteletségéből vállalja, nem pártpolitikai érdekektől vezérelve. Ez azt jelenti, erre úgy tekint, mint nemzeti ügyre, amelyért bármilyen kormányzati és politikai helyzetben küzd. Ezekre a célokra úgy tekint, mint biztosítékokra bármilyen politikai erő, hatalmi monopólium ellen.

A program második része szóljon arról, hogy az MSZMP kormányzó pártként milyen célokat kíván megvalósítani a kívánt társadalmi rendszerben. Ennek középpontjában az európai baloldali értékek képviselője áll. Számunkra ez a következőket jelenti;

- a demokratikus szocializmus programban is felvállalt alapértékei,

- a társadalmi tulajdon különböző formáinak jelenléte a társadalomban, de amelyek számára nem kívánt privilegiumot, csak a versenysemleges piacon megméretett formákat támogatja,

- céljaként a nem nagyipari munkásként értelmezett munkásság (saját munkájából élő társadalmi csoportok) politikai képviselőt tartja.

Ugy gondoljuk, hogy a mai szöveg átszerkesztéssel a kívánt formára hozható. Ettől jelentős hitelképesség-növekedést várunk.

3. Szintén a pártprogram hiányosságának tartjuk, hogy a párt szervezetről nem ejt szót. A leírtakkal egyetértünk, de kiegészítéseket tartunk szükségesnek.

A programban is rögzíteni kell bizonyos alapelveket, amelyek deklarálják a korábbi pártműködési elvekkel való szakítást is. Nevezetesen: pártunknak fel

kell adnia minden olyan funkcióját, amely nem politikai párt jellegéhez, hanem a társadalmat irányító hatalmi apparátus mi-voltához kötődik. Ennek értelmében kiegészítésül javasoljuk:

- a párt szakít a demokratikus centralizmussal, mivel nem harci pártként kíván szerveződni a továbbiakban,

- a párt pártcélokért fegyveres erő fölött nem kíván rendelkezni, és más pártok ilyen akaratának is ellene szegül.

4. A fentiek alapján úgy látjuk, hogy a pártállammal szakító párt már nem azonos az MSZMP-vel. Ezért elkerülhetetlennek tartjuk, hogy a kongresszus után, a program és a szervezeti szabályzat ismeretében minden egyes párttag nyilatkozzon arról, hogy tagja kíván-e lenni ennek az új pártnak! Ezt követően

pedig lehetséges és szükséges is lesz egy nagyszabású tagtoborzás, amely várhatóan a választási kampánnyal fog egybeesni.

5. A fentiek alapján egyetértünk Németh Miklós értékelésével, miszerint a párton belül kialakult platformok lényegében két áramlatban csoportosíthatók az egyik áramlat radikálisan szakítani kíván az eddigi modellel: a másik is reformokat hirdet, de az eddigi módon, tehát sok kompromisszummal és fontolgatva haladva. A társadalomnak ma már nincs ideje a lassú reformokra. Mi a radikális áramlatot támogatjuk, és erre hatalmazzuk fel kongresszusi küldötteinket is.

(Készült az 1989. szeptember 14-i összevont taggyűlésre.)

PÁRTBIZOTTSÁG

Állásfoglalás az MSZMP szerveződési elveiről

Pártunknak olyan működési elvekre van szüksége, amely a mindennapi politizálásban való részvételre, a választási harcra és az ellenzéki szerepre is alkalmassá teszi. Ehhez az egyes alapegységek nagyfokú önállósága szükséges, a vezetés demokratizálása és ellenőrzése elengedhetetlen. Ugyanakkor szigorú fegyelmet követel a különböző testületekben, (önkormányzat, parlament, szakszervezet, stb.) működő frakcióktól és az ellenzékben lévő árnyéktestületektől. Az apparátusoknak magas színvonalú politikai szolgáltatást kell ellátniuk, hogy a többsikű feladatok megoldására megfelelő feltételeket teremtsenek.

Véleményünk szerint az MSZMP jelenlegi vertikális felépítését, amely lényegében a közigazgatási egységet követi, átmenetileg fenn kell tartani, amíg a réteg-, horizontális és helyi szervek létre nem jönnek. A városi, kerületi és megyei bizottságok pedig elsősorban koordináló, szolgáltató szerepet játszanak eddigi irányító funkcióik helyett. Tevékenységük fő célja a választási harc és az adott szinthez tartozó frakciók működtetése legyen, a politizálás egyéb funkcióit az alapegységek lássák el. Támogatjuk és egyetértünk a háromoldalú tárgyalások megegyezésével, amelyek a bíróságok, államigazgatási apparátus és a fegyveres testületek politikai szerveződésére vonatkoznak.

Egyéb munkahelyi szerveződések-ről a véleményünk a következő: - ma már nem vita kérdése az:

1. Semmilyen párt nem vehet részt a munkahelyek formális döntési mechanizmusában.
2. Semmilyen állami vagy magánszervezet ne finanszírozzon pártszervezetet, csak a pártok központi költségvetéséhez járulhasson hozzá.
3. Semmilyen párt nem tarthat igényt a munkáltató eszközeinek használatára.

- Viták merülnek fel azonban a következőkben:

Létrehozhatók-e alapszervezetek az egy munkahelyen dolgozók részéről, azaz: 1. tagregisztrálás. 2. tagdíjfizetés, 3. a párton belüli jogok gyakorlása lehetséges-e.

Ugy látjuk, hogy az:

A: lehetséges, mert - alapvető politikai jog annak megválasztása, hogy az állampolgár milyen formán csatlakozik egy szervezethez, - munkapárti hagyomány, - az informális nyomásgyakorlás nem zárható ki.

B: Nem lehetséges, mert - minden pártnak joga lenne és így pártarcok küzdőterévé válna a munkahely, - választás területei elvű, és pártunknak itt kell bizonyítani, - pártállammal végleges szakítás csak így lehetséges.

PÁRTBIZOTTSÁG

NEM KOMPROMISSZUMOS, HA NEM TISZTÁZÓ KONGRESSZUST!

Az MSZMP-n belüli kibékíthetetlen ellentétek tisztázását, az újabb halogató, langyos kompromisszumok elkerülését várja az egyetem 300 párttagja közül annak a 70-nek a többsége, aki részt vett a szeptember 14-i összevont alapszervezeti ülésen. Ez volt a vita konklúziója, amely egyébként alapvetően az MSZMP programtervezetéről folyt.

Solt Katalin

pb-titkár bevezetőjéből többek között kiderült, hogy a három nyári hónap során 21-en léptek ki a pártból, ám ez az adat biztosan kisebb a valóságos létszámcsökkenésnél, mivel a hallgató párttagok nagy részéről a pártvezetés nem tud semmit. Néhányan közülük máris jelezték kilépési szándékukat.

Szarvas László

(politikai tanszék), az egyetem kongresszusi küldötte első felszólalóként a megválasztása óta, különböző – a budapesti küldöttértekezletet és a kongresszust előkészítő – bizottságokban végzett munkájáról számolt be.

Kerekes Sándor

(technológia tanszék) ezután állt elő azzal a javaslatával, amely később nagy vihart kavart. Ugy vélte, az egyetemi párttagságnak meg kellene támogatni a szabad listán (tehát nem valamely pártszervezet küldöttként) induló Csáki Csabának és Kovács Istvánnak, illetve – Solt Katalin javaslatával kiegészítve – Sugár Andrásnak és Kutassy Jenőnek (az egyetem fiatal munkatársai) a jelölését. A javaslat mellett szóló érv az volt, hogy ez a demonstratív támogatás javítaná egyetemünk reprezentánsainak megválasztási esélyeit, ellene pedig az, hogy a jelenlévők nem tudhatják pontosan, hogy a jelöltek miként foglalnak állást a kongresszus elé kerülő sarkalatos kérdésekben. Minthogy a négy érdekeltekből csak egy vett részt az értekezleten, ezt a kérdést nem lehetett tisztázni, így aztán a 70 jelenlévő többsége nem kívánt szavazást a jelöltek támogatásáról.

Illés Mária

(ipargazdaságtan tanszék) hozzájárulásának első mondata fedte a lényegét: ha a tulajdonreform a jelenlegi tendencia szerint folyik tovább, akkor Magyarország a félmillió szélhámos és a 9 millió koldus ország lesz. Ugy vélte, a programnyilatkozat súlyosan hibás, megkérdőjelezhető, hogy akik készí-

tették, kinek a nevében, felhatalmazásával tették ezt. A szöveg olyannyira eltér a társadalmi igazságosság eszméjétől, hogy ha ez a párt programja, akkor ő nem ebbe a pártba lépett be.

Tímár János

(munkagazdaságtan tanszék) ezzel szemben alapvetően egyet értett a tervezettel. A nagy nézeteltérések forrása, hogy ebben a pártban régóta több erő van, s ezek közül egyesek kibékíthetetlenül állnak szemben egymással. Ezek után rész-kérdésekhez szólt hozzá. (Például, hogy a munkavállalók pártja kifejezés helyett valami olyasmire lenne szükség, hogy a munkából élők pártja stb.)

Matheika Március

(földrajz tanszék) szintén több rész észrevételt tett. A szervezeti kérdéssről szólva megállapította, hogy az egyetem mindig is független volt az intézmény pártszervezetétől, külön pályán futott, tehát az utóbbi megszűnése nem jelentene törést a szervezet működésében.

Hajba Éva

(politikaelmélet tanszék) szintén a lakóhelyi szerveződést támogatta.

Bognár Gyula

(nemzetközi tanszék) úgy vélte, az anyagnak hangsúlyozni kellene, hogy a pártállam lebontását az MSZMP tagjai önmaguktól, saját szocialista meggyőződésükből fakadóan tartják nélkülözhetetlennek, nem az ellenzék nyomására lépnek ebben az irányban. Hogy milyen tulajdoni, strukturális stb. rendszert jelent ez a fajta – a meggyőződésüknek megfelelő – szocializmus, az további vitát igényel.

Mihály Albert

(filozófia tanszék) kifogásolta az MSZMP jelenlegi vezetésének magatartását. Ugy vélte, ez enged az ellenzék nyomásának, amely arra irányul, hogy kiszorítsa a politika porondjáról a párt elkötelezetten marxista, de az „elfajzott apparátusnak” nem tagjává vált részét. Ha az egyetemi pártvezetés a jelenlegi programtervezetet támogatja, ez számára elfogadhatatlan, ha Szarvas László ezt akarja képviselni a kongresszuson, akkor sajnálja, hogy rá szavazott.

Révész Ferenc

(filozófia tanszék) sürgetőnek tartja,

hogy megkezdődjék a választóközterekben az MSZMP megszerveződése, választási felkészülése. Ugyanakkor aggodalmát fejezte ki, hogy mi dönti el azt, hogy a párt melyik irányzata szerveződik meg az egyes körzetekben. Amíg olyan eltérő irányzatok vannak együtt, mint ma, addig ezek végül is kompromittálják egymást (és hitük szerint a választók szemében).

Forgács Csaba

(agrár tanszék) a lakóhelyi szerveződés mellett érvelt: ez nem jelenti az intézményi politizálás megszűnését, csak a szervezettől való megszabadulásról van szó. Ellenezte az MSZMP irányzatainak összemosisát.

Pásztor Miklós

(MMI – a volt NTI) aláhúzta: a lényeg az – ahogy ez az utóbbi időszak dokumentumaiból kiderül –, hogy ezt a népet „40 éven keresztül átvertük”. A programkészítés lényege nem az, hogy a különböző rétegeknek különböző ígéretek tegyen az MSZMP. Ezt minden párt megteszi. A lényeg az, hogy többé senki se ígérethessen anélkül, hogy biztosítékok, kontroll alatt tenné ezt. Intézményes garanciák szükségesek annak elkerülésére – amire több példa is akad a létező szocializmus történetében –, hogy a pártvezetés minden ígérete ellenére bárki ellen, bármikor fegyveres erőszakot alkalmazhasson.

Pályázati felhívás...

Erőfeszítéseink első eredményeképpen legjobb hallgatóink számára az alábbi külföldi részképzési lehetőségek nyílnak meg a jövő évtől kezdve:

USA egy hallgató egy évig (1990/91-es tanév) valamely általa kiválasztott (és fogadásra kész) egyetemen tanulhat az IIE csereprogramja révén. Az ösztöndíj fedezi minden költségét plusz havi 200 dollár zsebpénzt kap. Szakmegkötés nincs. Jelentkezési határidő: 1989. október 13.

Kanada: két hallgató, egy-egy félévig (1990. január–április) az University of British Columbia Business Administration karán folytathat tanulmányokat. Teljes költségkerete 4000 kanadai dollár, amely tartalmazza az útiköltséget is. Szakmegkötés: gazdálkodási kar. Jelentkezési határidő: 1989. október 13.

NSZK: egy hallgató 10 hónapon át, havi 700 DM ösztöndíj mellett tanulhat az 1990/1991-es tanévben a Mannheim-i Egyetem közgazdasági vagy gazdálkodási karán. Szakmegkötés nincs. Jelentkezési határidő: 1989. október 13.

Pályázhat: beiratkozott IV. vagy V. éves nappali tagozatos hallgató; magas színvonalú (adott) idegen nyelvismerettel; akinek a tanulmányi eredménye az utolsó két félévben 4.00 felett volt; helyezett TDK dolgozat vagy publikáció kívánatos.

A pályázathoz csatolni kell (magyar és idegen nyelven egyaránt): életrajzot; mindkét nyelven részletes szakmai beszámolót eddigi és kint folytatni tervezett tanulmányairól; a szakvezető tanszék érdemi véleményét a pályázóról.

A pályázatot elnyerők kinti tanulmányainak beszámításáról egyedileg dönt az illetékes kar.

A pályázatokat a megjelölt határidőre kérjük a Nemzetközi Csoportnak (E. 215.) beadni. Ugyanitt lehet további részletek iránt érdeklődni. A pályázatokat bizottság fogja elbírálni.

Zalai Ernő

Varsányiné Szabó Mária

(politikaelmélet tanszék) másokhoz képest lényegesen eltérő okokból nem tudja elfogadni a programtervezetet. Alapvető gondja az volt, hogy ez nem veszi figyelembe a kelet-közép-európai térség sajátosságait. Így például – részben ebből következően – zavaros fogalmakat (demokratikus szocializmus stb.), illetve pontatlanul definiált kategóriákat (tisztázatlan köztulajdon, magántulajdon fogalmat stb.) használ. Hazánkban egy eddig soha nem volt társadalmi modellt, az európai baloldal hagyományait felvállaló, a régió sajátosságainak megfelelő rendszert kell megteremtteni.

Vámosi Sándor

(pol. gazd. tanszék) kifogásolta a dokumentum éles-kategorikus megfogalmazásait. Hangsúlyozta, hogy a közösségi tulajdon prioritását alapértéknek tekinti.

Kerekes Sándor

úgy vélte, azt a „pudingot”, amit 40 éve kínál az MSZMP, nem „ette meg” a nemzet, nem sikerült garantálni a rendszer tisztességes működését. Ha gondjaink felelőseit a jelenlegi vagy a régebbi vezetésben kell keresni, akkor ő az utóbbira szavaz.

K. S.

Egy „ideológiai rokkant” visszatér?

Könczei György egyike azoknak, akiket a nyolcvanas évek elején sokunk számára rejtélyes körülmények között eltávolítottak az egyetemről. 1978–82-ig itt volt diák, Rajkos szakkollégista, DB-tag, többszörös TDK-díjas, egy, az egyetemen szervezett, de soha meg nem jelent k-európai folyóirat egyik szervezője, Kornai-tanítvány. 1982–84-ig a pg tanszéken tudományos gyakornok, mindaddig, amíg – Kindler József szavaival élve – 1984-ben ideológiai rokkantnak nyilvánították. Azóta a Szövetkezeti Kutató Intézet dolgozója. 1984 óta egyetemi doktor, 31 éves. A nem orvosi rehabilitáció elméletéhez – A rehabilitáció néhány sarkkérdése Magyarországon (1968–1986) című kandidátusi értekezését most védte meg, remélt további jóvátevé lépések előhírnökeként – itt, az egyetemen.

– Mit tudsz te magad az elbocsátásod körülményeiről?

– Valószínűleg nem mindent. Miután 1983. október első hetének végén felvett rendes diákként megjelentem a Pázmány Péter Római Katolikus Hittudományi Egyetem levelező tagozata első évfolyamának hétvégi óráin, hétfőn valahogy korábban jöttem be az egyetemre, hogy a rendes pg-szemináriumomat megtartsam. Akkor az egyik kolléganóm odajött és azt mondta: a belügy érdeklődött magáról, mert maga az ilyen és ilyen iskola ilyen és ilyen szakára, évfolyamára jár. Nagyon ritkán mesélem el ezt a történetet, de ha mégis, akkor olyan dramatizáltan, ahogy történt. Lelkileg ugyanis zseniális megoldásnak tartom, ahogyan csinálták. Mellesleg a levelezésemből, a telefonjaimból szerezhetek minderről tudomást, a barátaim közül nagyon kevesen tudtak róla, és nem is valószínű, hogy tőlük eredt a hír; azóta persze az is kiderült, hogy a hittudományi akadémián is volt beszűgő. Akkor én rögtön bementem az akkori tanszékvezetőhöz Szabó Kálmánhoz, aki azt mondta, őt csupán az zavarja a dologban, hogy addig se a pg-vel fogok foglalkozni, mire én azt feleltem, hogy a kutatási és az oktatói munkámat el fogom látni. A belügyi érdeklődésre azt mondta: húha, így már nehezebb a helyzet, legjobban lesz, ha beszélsz Józsa Györggyel, a Művelődési Minisztérium marxizmus főosztályán, mondd neki, én nem ellenzem, de tudjon róla, hogy védve legyünk. Így is lett. A Józsa Györggyel való találkozásból két dolog fontos: az egyik: úgy tűnt, nem hitte el, hogy Szabó Kálmán nem kifogásolta a tanulmányaimat, a másik, ahogyan arról beszélünk, miért járok abba az iskolába. Elmondtam, hogy hívó nem vagyok – ami az akkori helyzetre igaz is volt – és hogy az elméleti érdeklődés vitt oda, mert Nyíri Tamás professzor urat tartom olyan nagy szellemnek, akitől filozófiatörténetet akarok tanulni. Erre azt mondta, miért nem Hermann Istvánt és Lukács Józsefet olvasom... Úgy álltunk fel, hogy ő továbbra is azon az állásponton volt; legjobban

lenne, ha abbahagynám, én pedig azt mondtam; nem azért kezdtem, hogy máris abbahagyjam. Hamarosan egy egyetemi pártgyűlésen, máig sem tudom, hogy kicsoda, fölvetette, hogy van köztünk egy teológus, mit tegyünk? Ekkor behivatott Csizmadia Ernő, az akkori rektor és a személyzetis, mindenféléről kérdezgettek, az iskolámról, az olvasmányaimról. A rektor nem mondott olyat, hogy hiba volt oda jelentkezni, vagy fölösleges, azt viszont igen, hogy létszám- és bérproblémák miatt nem tudnak foglalkoztatni a két éves szerződéseim közelgő lejártával. Ettől kezdve fél évig állást kerestem és nem találtam. Volt, ahol a hírem megelőzött, volt, ahol először azt mondták, ők megengedhetik maguknak, hogy egy ilyen problémás pasast fölvegyenek, s csak a következő alkalommal utasítottak el zavartan. Az utolsó négy hónapban nagy szerencsémre kaptam egy tanulmányra szóló megbízást, akkor az volt a jóvedelmem. Volt, aki azzal biztatott: úgy látszik, valakinek a belügyben még mindig az a dolga, hogy te ne kapj állást, de ne izgulj, majd adnak neki más feladatot. Kétségtelen, hogy ekkor kicsit bereztem. A három gyermekem ugyan nem volt még meg, de azért át kellett gondolnom bizonyos dolgokat. A feleségem édesapja fogalmazta meg a lényegét: Fiam, vannak dolgok, amikben nem lehet kompromisszumot kötni.

Végül Csizmadia Ernő közbenjárásával sikerült elhelyezkednem. Azon a bizonyos beszélgetésen gáláns gesztusként azt mondta még, hogy ha van ötletem arra, hol szeretnék dolgozni, akkor ő segítene odakerülni. Én erre a Közgazdasági Intézetet és a Szövetkezeti Kutató Intézetet jelöltem meg. Ezt az ígéretét később be is váltotta Csizmadia Ernő, és halála előtt nem sokkal szólt Gyenes Antalnak az érdeklődésben, akinek a személyes kiállása sokat jelentett, de Donáth Ferenc baráti gesztusa: közbenjárása is segített abban, hogy végül a Szövetkezeti Kutató Intézetbe kerültem.

Ez óriási ajándék volt. Azóta öt éven át olvashattam, írhattam,

publikálhattam, védelmet élveztem, nyugalom volt, jó kollégákkal, jó volt dolgozni, s lett ez a témám, a rehabilitáció, amiből viszonylag jó szinten megírhattam ezt a dolgozatot. Itt most nagyon megdicsértek, 100 százalékos pontszámot kaptam, ez jó, Magyarországon elég jó szintet jelent, de azért az ember tudja, mi az igazi színvonal, kik az igazán nagyok.

Mit mondja a dolgozatról? Az egyik alapvető felismerés számomra a szenvedés volt, az, hogy bizonyos emberek életében sokkal több van belőle, mint másokéban, hogy a háttérbe szorultság egy egész életre is szólhat. Azzal indult az egész, hogy egy megbízásra meg kellett vizsgálni a fogyatékos helyzetét az ipari szövetkezetekben. Történelmi, pszichológiai, antropológiai, szociológiai, közgazdaságtani olvasással egyre nagyobb lett a téma, kirajzolódott, mi van Magyarországon elméletileg és gyakorlatilag. A fogyatékos ember nem ruhájaként, hanem bőreként viseli a stigmát. Ezt egy kicsit magam is megéltem, amikor bélyeg volt rajtam, összesűgtak a hátam mögött, a hírem előttem járt, bár persze nem állíthatom, hogy az én problémám mérhető a fogyatékos emberekéhez, de egy kicsit mégis rokon a helyzet.

Igen, változtatott az életemen, amikor a rákbetegek mozgalmához kapcsolódtam. Törtem, zúztam, amikor naponta kezdtem szembenézni a halállal, a szenvedéssel, a megsemmisülő személyiséggel, testrészek elvesztésével. A rákellessen alapítvány mégiscsak másféle „hivatal” mint a többi. A '85 őszén öt-hat ember adakozása nyomán pár tízezer forinttal kezdődött mozgalom mára már 30 millió forintot birtokol, illetve osztott szét. Munkánkban állandóan jelen van az erkölcsi probléma; ki mérészi azt mondani egy-egy kérésre, például egy-egy gyerek külföldi gyógykezelésére, hogy „nem támogatjuk”? Vagy egy-egy kutatásra kért pénz milyen lelkiismerettel lehet megtagadni?

A mozgássérültekkel is kapcsolatot tartva engem már nem zavar, hogy olyan személy ül velem szemben, akinek egy testrésze hiányzik, nem zavar, hogy a jóbarátom két mankóval jár, vagy, ha toloszékkel jön be valaki. Ha én munkaadó lennék, föl merném venni őket. De ez nem nagy dolog, semmi rendkívüli nincs benne.

Az én felfogásom abból indul ki, hogy egyikünk sem tudja beteljesíteni mindazt, amire egy ember képes lehetne, úgyhogy ehhez mérve relatíve mindenki – más-hogy és máshogy, de – fogyatékos, senkinek nincs tehát alapja arra, hogy a bizonyos módon fogyatékos másikat ne fogadja el.

Molnár Gabriella

TALÁLKOZÓ AZ ÖTVENES ÉVEKKEL

Meglehetősen nagy ellenérzések kísérték a Phenjanban július 1–8. között rendezett Világifjúsági Találkozóval való magyar részvételt, az újonnan alakult politikai diákszervezetek többsége bojkottálta is az utazást. *Forrai István*, az az Economix kereskedelmi igazgatója viszont a magyar delegáció egyik tagja volt, s készségesen számolt be lapunknak észak-koreai tapasztalatairól.

– István, ahogy látom, a vendéglátók bőségesen elláttak benneteket propagandanyaggal. Ez a hatalmas kőoszlopon ágaskodó monumentális szárnyas ló például milyen emlékmű Phenjanban?

– A ló neve Chollima. A Chollima mozgalom azt jelképezi, hogy Észak-Korea napi ezer „ri”-vel – ez egy mesebeli mértékegység, ahogy az ország is eléggé mesészerű – repül egy szebb jövő felé. Ezt a Kim Il Szung – mi Kim Ir Szenként ismerjük – fémjelzte ideológia, a Juche megvalósításával lehet elérni.

– A képeken sok, új toronyházat is lehet látni.

– *Kifejezetten az olimpia – hiszen az észak-koreaiak sokáig hittek ennek közös koreai rendezésében – és a VIT kedvéért építették fel a hatalmas, 150 ezer embert befogadó, fedett nézőterű stadiont és a 15 sávós Kwangbok sugárat, s ennek környékén egy kb. 20 ezres lakótelepet. Itt lakunk, a város szélén, 3 szabás összkomfortos lakásokban.*

– Tudsz valamilyen hozzávetőleges adatot, mennyibe került a KNNDK-nak a VIT megrendezése?

– Mintegy 4 milliárd dollárba. Ez iszonyú költség, főleg, ha azt is tudjuk, hogy az ország adósságállománya jelenleg 10 milliárd dollár körül mozog, s emögött gyakorlatilag minimális árfedezet van. E tény azonban néhány hétre elfeledték a rendezők, és költségeket nem kímélve ideális környezetet próbáltak biztosítani. A prospektusokon, füzeteken, írószereken kívül például mindenki kapott egy koreai gyártmányú kvarcórát is: ez a gesztus is a „Nagy vezető” gondoskodását jelezte a vendégeknek. A Kwangbok út mentén hangulatos bazársort állítottak fel, ahol Japánban élő koreaiak árultak piros (szocialista) és kék (konvertibilis) vonért – a helyi fizetőeszközzel mi nem találkoztunk – koreai ételspecialitásokat és főleg Japánból származó ajándéktárgyakat, híradástechnikai eszközöket.

Feltűnő volt az áruházak és boltok viszonylag jó ellátottsága. Ez persze mondjuk NDK-s vagy csehszlovák színvonalat jelentett: a polcok egy-egy fajta áruval voltak tömve. De, hogy még ez is mennyire időleges állapot volt, arra elmondanék egy esetet. Egy

élelmiszerboltban saját szemével látta az egyik magyar, hogy egy helybéli keményen visszazavarnak a pénztártól: ugyanis ő naivan azt hitte, ha most van cukor, akkor lehet belőle gyorsan venni, vagy tíz kilót. . .

Még egy jellemző adalék: a fesztivál idejére „átöltöztették” a főváros lakosságát. *Korábban szinte mindenki egyszerű sűrű egyenruhát viselt, most a főváros lakói gyorsan kaptak fejeként egy színes ruhát is. Aztán ezt a „tarka-barka sereget” kivezényelték az üdvözlésünkre.* Mikor felvonultuk Phenjan egyik főutcajára, a helybeliek zászlókat lengetve, ütemesen antiimperialista, és a két Korea egyesítését szorgalmazó rigmusokat kiabáltak. Összességében tehát az volt az érzésem, hogy a VIT megrendezésével a KNNDK vezetése egyrészt jó propagandát kívánt elérni magának a külföld felé; az ország lakosságával pedig azt akarta elhitetni, hogy az egész világ a KNNDK-ra – valójában ez a Föld egyik legelszigeteltebb állama – figyel. . .

– Ennek jegyében, gondolom, az észak-koreaiak egy sereg hivatalos programot is szerveztek számotokra.

– Igen, én többek között megtekinttem a „Virágos lány” című, a régi rendszer szórnyúségeit bemutató, majd természetesen

happy and-del, vagyis a felszabadító seregek bevonulásával végződő forradalmi operát. Iskolalátogatáson is voltunk. Ebben a „tipikus”, angoltagozatú koreai iskolában annyi számítógépet láttunk, amennyi talán az egész országban nincsen. A gyerekek pedig kérdéseinkre olyan bonyolult körmondatokkal válaszoltak, hogy azonnal tudtuk: betanulták a szöveget. Ezek után érthető, hogy a hivatalos családlátogatási programra már nem mentem el. . .

– Azért csak mászkáltatok a városban, és így megismerkedtetek a koreai valósággal is.

– A vendéglátóink láthatólag arra törekedtek, hogy minél kevesebbet érintkezzünk az emberekkel. És bár elég messze laktunk a központtól, azért csak bejutottunk kísérők nélkül is a városba. Itt a főutca utáni második mellékutamban már az igazi Koreával találunk magunkat szemben *betonbunkerek, 18-20 négyzetméteres lakások, játszadó rongyos gyerekek, a káposztát földről áruló öregemberek stb. Mindent egybevetve az volt a benyomásunk, hogy szegénység van, de azért nem éheznek az emberek a KNNDK-ban.* Igaz, sokat nem is szemlélődhettünk a mellékutakban, mert az „eltévedt” külföldieket hamar visszavezették segítőkész pirosingos „tolmácsok” a sugárutakra.

Hozzászólás az emberi jogok szekciójának plenáris üléséhez

KEDVES BARÁTAIM!

A magyar emberek és így a magyar delegáció számára az emberi jogok témája ennek a Fesztiválnak az egyik legfontosabb – ha nem a legfontosabb – kérdésköre. (. . .)

A Világ összes országának alapvető kötelezettsége, mindezeknek a jogoknak a biztosítása, mivel emlékeztünkben kell tartani, hogy a kormány van az emberekért és nem az emberek a kormányért. Eppen ezért nyilvánvaló, hogy az emberi jogokat nem lehet egy állam belügyének tekinteni. (. . .)

Magyarországon a politikai stagnálás évtizedei után az elmúlt években az MSZMP, a Magyar Kormány és Parlament több intézkedést tett azért, hogy ezeket a demokratikus jogokat visszaadják a népnek. Ezen intézkedések eredményeként új pártok, politikai és társadalmi szervezetek – különböző politikai nézetekkel – alakultak. A Parlament új törvényeket hozott az egyesülési és gyülekezési szabadságról és a sajtó állami ellenőrzését eltörölték. Új törvények vannak előkészület alatt a szabad választásokról, a vallás szabad gyakorlásáról és a kisebbségi jogokról. Reméljük, hogy egynéhány éven belül ez a folyamat hazánkban egy szabad demokratikus társadalomhoz vezet.

Sajnálatos módon még mindig vannak szocialista országok, ahol sok a teendő az emberi jogok területén.

Megdöbbenéssel szerztünk tudomást a jelenlegi kínai eseményekről, ahol a fegyvertelen, békés diákok szabad véleménynyilvánítási joga crószakkal lett elnyomva. Sajnálkozva látjuk, hogy egy szocialista országban a XX. század végén embereket a gondolkodásmódjuk miatt ölnek meg. Ez különösen fájdalmas számunkra, magyarok számára, akik az 1956-os magyar felkelés tanulságából tanultuk meg, hogy fegyverekkel nem lehet megváltoztatni az emberek gondolatait, elképzeléseit és akaratát. Ez az, ami miatt szeretnénk, ha a Fesztivál minden résztvevője határozottan elítélné ezeket a gyilkosságokat, és felszólítaná a Kínai Kormányt a kivégzések azonnali beszüntetésére. Szintén szomorúan látjuk a romániai helyzetet, ahol az emberi jogokat naponta megsértik. Az ún. szisztematizálási programot, az emberi jogok komoly megsértésének tekintjük. Ez a program a népesség jelentős részét elhagyni kényszeríti arról a helyről, ahol él, és szétrombolja az érintett emberek ősi kultúráját. (. . .)

Az ifjúsági generáció feladata lesz az emberi jogok világméretű megértése és megvalósítása.

Phenjanban nincsen taxi, de a VIT idejére néhány száz Daciát gyorsan kineveztek ennek, így egy ilyen mentem el a város egyetlen protestáns templomában tartott istentiszteletre. Ezt az épületet, akárcsak a buddhista és a katolikus templomot is, nemrég építették fel; bizonyítandó, hogy a KNNDK-ban mindenki szabadon gyakorolhatja vallását. De, hogy ez mennyire nincs így, az hamarosan kiderült. A magyar delegációban az Ökumenikus Tanács is képviseltette magát; ők Dél-Koreában készült Bibliákat osztogattak. Mikor lebuktak, óriási botrány tört ki. Nem is tudtuk, melyik a nagyobb bűn: a keresztyén tanítások népszerűsítése, vagy az, hogy a fő ellenség könyvét – mert hát hol készülne máshol koreai nyelven Biblia – terjesztik. . .

– Azért történt még egy másik, nagy vihart kavarázó magyar vonatkozású esemény is; Antoniewicz Roland szereplésére gondolok. A te felszólalásod végül is annak tudható be, hogy a magyar küldöttség el akarta határolni magát a Magyar–Lengyel Diákszövetség elnökének egyéni akciójától?

– Antoniewicz esete bizonyos értelemben pozitív jelenségnek is felfogható, hiszen jól demonstrálta a magyarországi pluralizmust. Másrészt viszont a magyar delegáció szervezésének a csődjét is jelentette.

A küldöttség teljesen szedett-vedett társaságnak tűnt. A MISZOT keretén belül az vehetett részt a VIT-en, lényegileg önkijelölés alapján, aki akart. De például a bélyeggyűjtőknek ugyan mi keresnivalójuk volt Phenjanban? Antoniewicz pedig fantomszervezete „képviseletében” szidta a magyar kormányt, próbált tagokat toborozni a Münich Ferenc Társaságba. Ez persze önmagában nem lett volna baj; de csak akkor, ha költségeit nem az adófizető állampolgárok, hanem elvarbírtai fizették volna.

Ami még igen zavart: teljesen határozatlan volt a társaság. Csak konszenzussal lehetett dönteni így jellemző, hogy három nap is eltelt, mire végre reagáltunk Antoniewicz Észak-Koreát, Romániát, Kínát dicsőítő felszólalására. *Szűcs Ervin*l közösen írtunk egy beszédet, amit aztán végül is a vezetőség kisebb módosításokkal közös állásfoglalásként fogadott el. A szöveget az Emberi Jogok Szekció keretén belül mondtam el.

– Milyen volt beszéded fogadtatása?

– Vízválasztónak számított az, melyik küldöttség hogyan értékeli a Tienanmen téren történeteket. Miután befejeztem a felszólalásomat, magam is meglepődtem, hogy az olaszok és a lengyelek – és ahogy a magyar újságokban olvastam,

állítólag a szövjetek is – milyen hosszasan és lelkesen fejezték ki egyetértésüket. *Mivel a beszéd érintette a Ceaucescu-féle „szisztematizálási programot” is, ezért a románok természetesen azonnal visszautasították ezt, mint az ország belügyeibe való beavatkozást. Erre szót kértek az olaszok is, akik helyretették a románokat: az emberi jogok megsértése az egész emberiség ügye, és ha már elítéljük Dél-Afrikát és Chilét, akkor miért ne tehetnénk ezt egy úgynevezett szocialista országgal is, ha ott is hasonló állapotok uralkodnak.*

– Ettől függetlenül; szerinted érdemes volt részt vennünk egy ilyen kétes értékű, demonstratív jellegű találkozón?

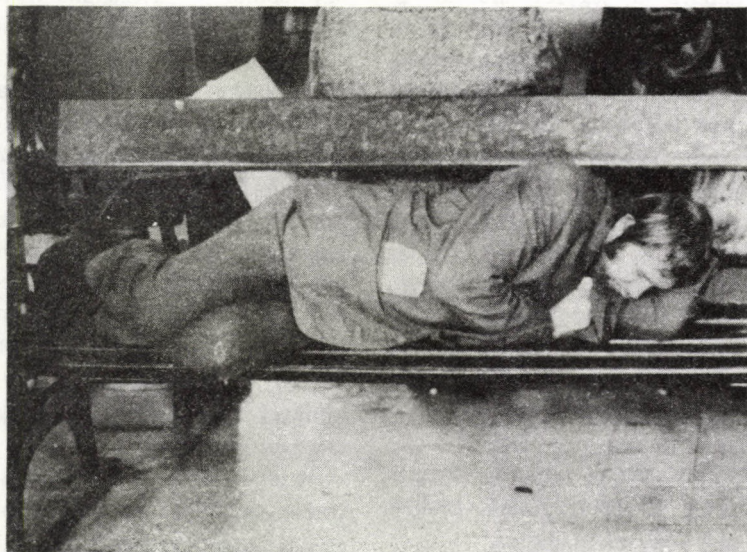
– Ugy vélem, mindenképpen helyes, hogy képviselte küldöttség hazánkat. Hiszen, ha mást nem, legalább annyit elértünk, hogy né-

hányan elgondolkodtak azon, hogy a nálukénál teljesen eltérő vélemények is léteznek. Én például a háromtagú VOSZ-delegáció vezetőjeként a magyar gazdaságról, a diákvállalkozásokról, a Vállalkozók Országos Szövetségéről, az Economix-ról, a Studentről szóló angolnyelvű anyagokat is vittem magammal.

Ami viszont felesleges volt: az az, hogy ilyen nagy létszámú delegációval utaztunk Phenjanba. Véleményem szerint bőségesen elég lett volna 10–15 ember, aki tájékoztatja a küldöttségeket a hazánkban zajló változásokról. A 150 magyar résztvevő túlnyomó többsége viszont egyáltalán nem vett részt a politikai vitákon – a színvonal miatt ez egy kicsit érthető is – és kiküldetését kellemes turistaútnak tekintette. . .

Rózsa Iván

KI HOL HÁL?

A Közgáznak a Művelődési Minisztérium nyilvántartása szerint 1016 kollégiumi ágya van, plusz 22 nevelőtanári helye. A valóságban ennél többen, mintegy 1060–1070-en laknak kollégiumainkban, a különbség főleg a betegszobák igénybevételéből, illetve csövezésből adódik – mondja *Bejciné Horváth Irma*, a Kinizsi kollégium igazgatója.

Ha ezt összevetjük azzal, hogy idén 550 magyar felsőéves és 220 hazai első jelentkezett kollégiumba, azt hihetjük, a helyzet idilli. Ám ez koránt-sincs így.

Az 1016 helyből levonandó először is a szakkollégiumok kvótája, azaz a *Rajknak 60, a TEK-nek 50, a Széchenyinek 45 ágy, a maradék ekkor 861. A rektori keret idén 55 hely.* Ez a különös méltányosság és a protekció terpe, azt jelenti, hogy rektori döntés alapján ennyien költöznek be a kollégiumokba azok közül, akik szociális helyzetük, vagy tanulmányi eredményük alapján szóba sem jöhetnének. Évente 15–20 közülük a diák, például más felsőoktatási intézmény vezetőjének gyerekei. Ide tartoznak az egyébként 6–7000 forintos jövedelmű egyetemi sportolók, akiket a testnevelési tanszék juttat a rektori keretbe és a kollégiumokba, immár hagyományosan, s ide a Videoton-ösztöndíjasok, akik valamilyen – az egyetem és a Videoton közti szerződés alapján laknak kollégiumban, posztgraduális tanulmányaik idején 2 évig, öten-tizen, mikor hogy. Ebből a fenntartott keretből részesülhetnek az aspiránsok, akik különböző tanszékeken dolgoznak, illetve az egyetem más egyéb részein (például a gazdasági igazgatóságon, és a nemzetközi csoportban) dolgozók is, kivételes szociális indokkal. Mielőtt sokallan az 55-ös keretet az olvasó, hadd emlékeztessem arra, hogy tavaly 90 nem diák lakott a kollégiumokban, s idénre a kollégiumi tanács és a HT erősítése nyomán sikerült 55-re csökkenteni a számukat. Idén Csáki Csaba

rektor és Dobrovits Iván rektorhelyettes döntött arról, ki kap helyet ebből a keretből.

Kollégiumonként 10–10 helyet a diákbizottság saját hatáskörében ítél oda. Tarkaréten van még egy tízes keret, amellyel az elsősök korrepetálási igényeire hivatkozva kiemelkedően jó tanulmányi eredményű, ám magas egy főre jutó jövedelmű hallgatóknak kedveznek.

Jönnek aztán a *külföldiek*, sosem tudni pontosan, hányan, idénre 180-nal számolnak. Róluk annyit kell tudni, hogy az A és B kategóriásokat (azaz a nem európai és szocialista országokból származókat) automatikusan megilleti a kollégiumi hely, nem kapnak helyet a C kategóriások (akiknek szülei itteni gazdasági, diplomáciai kirendeltségek dolgozói) és ha igénylik, kapnak kollégiumot a D-sek, azaz a dollárban fizetők. Idén 7–8 ilyen lesz (svédet, jordánait, kuwaitit, nagy-britanniait, kenyait találunk a névsorban), ők még nem nyilatkoztak, így hát nem is lehet tudni, kit kell közülük fölvenni.

26 helyet kell félretenni az „amerikai diákoknak”: ősszel a dartmouthi, tavasszal a chicagói egyetemről jönnek a Kinizsi egyik épületének hetedik emeletére. A maradék ekkor 600 ágy. Erre pályázott tehát a 770 hallgató idén.

Az 550 felsőst a jónéhány éve érvényben levő pontrendszer alapján rangsorolták. Ebben maximum 50 pont a szociális helyzetből adódik, ez idén 2500 forint egy főre jutó jövedelemért járt. A kollégiumi tanács egyébként évente fölülvizsgálja ezt a határösszeget, akinek ennél kevesebb van, az nem jár jobban, akinek viszont ennél több, az pontot veszít. Maximum 30 pont jár a tanulmányi eredményre, huszat a közösségi munkában lehet begyűjteni. Csálni nem érdemes, az adatokat a lehetőségekhez mérten ellenőrzik – a DB persze nem adóhatóság, az igazi helyzetet csak korlátozottan ismeri, anomáliák előfordulnak. Az elsőévesek nehezebb tanulmányi körülményeit idén négy plusz ponttal honorálták egységesen. A diák természetesen maga dönti el, melyik kollégiumba jelentkezik. Legkurrensebb a Ráday, ez telt be idén is először, első körben 104, fellebbezéssel 25 diák került be ide. A Kinizsibe 197, majd fellebbezésre még 49 hallgató jutott be. Tarkaréten 42 felsőéves plusz 16 fellebbezéses, és 160 eddig felvett első helye biztos, a fellebbezéssel bejutott elsősök száma 6. Ezzel tehát elkelt a maradék 600-ból 599 hely.

Ha netán akad még üres ágy, akkor a fellebbezést benyújtók közül kerülnek ki az utolsó szerencsések. Itt és ekkor már nem a pontok, hanem a kérvényben foglalt tények döntenek. Előnyben részesülnek azok – ha lehet itt erről egyáltalán beszélni –, akiknek családjában haláleset történt, akiknek szülei nyugdíjasok, leszakáltak, vagy pedagógusok.

A kollégiumba felvettek adataiból igen nehéz anyagi körülmények között élő, havi 2500–3000 forintból gazdálkodó, majdnem jórendű, egy-két tevékenységcentrumban dolgozó diák képe rajzolódik ki. A kollégium alapvetően szociális típusú juttatás, ez érvényre jut abban, hogy havi 4000 forintos és annál kevesebb egy főre jutó jövedelemmel igyekeztek minden felsőévest kollégistává tenni.

S kik a kívülrekedtek? A százas skálán 38 pont volt idén a bekerülés határa. Az első két elutasított adatai: 3,3-as átlag, semmi közösségi munka, 3780 forint/fő/hó, illetve 4,9-es átlag, 4500 havi forint, 8 közösségi pont.

Ez mutatja talán leginkább a helyzet súlyosságát.

*

Időközben az egyetem további 77 helyet kapott a művelődési Minisztérium jóvoltából a Nagytétényi úton. A bérelt munkásszállóban többek között közgázosok és ELTÉ-sek kapnak szállást. Az elutasított kérvények alapján, az elért pontok figyelembevételével veszik föl a felsősöket, de elsősök is kapnak további helyeket. Közben azt is próbálják Horváth Irmák elintézni, hogy a Nagytétényi úton most kapott helyeket sikerüljön az ELTÉ-sekkel elcserélni úgy, hogy a közgázosok mindannyian Tarkarétre kerüljenek. Megállapodás még nem született, az alku az ELTÉ-s diákokkal folyik.

M.G.

A nevünk: AULA Kiadó

Arról, hogy kiadói joga lesz az egyetemnek, már többször is írtunk. A nyár folyamán e pusztá tény testet öltött *Halász Géza* személyében, akit július elsejével az egyetemi kiadó igazgatójává neveztek ki. Géza nem az ismeretlenség homályából tűnt fel. Sokan személyesen ismerik. Itt volt diák, oktató, majd egy rövid kitérő után újra visszatért az almamterbe, felvállalva a kiadás irányítását.

– *Pontosan három évvel ezelőtt hagytad itt az egyetemet. Miért mentél el?*

– Egyetlen oka volt, hogy a három gyerekemet nem tudtam eltartani az oktatói fizetésemből, ami akkor 5400 forint volt. ráadásul a feleségem is tanít.

– *Úgy tudom a SZÁMALK könyvkiadásánál dolgoztál, mint a szakkönyvek kiadásának irányítója. Miért jöttél el, tönkrement a vállalat?*

– Szó sincs róla. Most jelenik meg egy csomó érdekes könyv, amiben még én is közreműködtem. A SZÁMALK könyvkiadó kifejezetten számítástechnikai szakkönyveket ad ki, amellyel ma Magyarországon a legszínvonalasabb kiadók közé tartozik.

Az egyetemi könyvkiadás gondolatára felfigyeltem, amikor *Csáki Csaba* lett a rektor és a legelső összkotatói értekezleten ezt szóba hozta. Már akkor megfogalmaztam magamban, hogy ebben én is szívesen benne lennék, csak hát abban az időben a napi munka ettől valahogy elsodort. Ezidőtájt is elég ismerős voltam a nyomdaügyekben: részt vettem a Révay nyomda számítógépesítési munkáiban, de mint a Közgazdász lelkes aktivistája megismertem a lapszerkesztést, és a SZÁMALK-nál beletanultam a könyvszerkesztésbe is. Ezekkel az ismeretekkel úgy gondoltam visszajövök az egyetemre, ha anyagilag nem ér hátrány. Nem kértem több fizetést, mint a korábbi munkahelyemen volt és azt meg is kaptam azzal a többlettel, hogy itt a saját főnököm is én vagyok.

– *Mint kiderült nagy kedvvel végzed a kiadói munkát. Pontosan mit kell csinálni egy kiadónak itt az egyetemen, mik tartoznak hozzá?*

– Legfontosabb feladat az egyetemi jegyzet- és tankönyvellátás. De a kiadóhoz tartozik a Közgazdász című egyetemi lap és

az Egyetemi Szemle tudományos folyóirat is. Valamennyien nonprofit tevékenységek, amikor is egy adott támogatásból kell ezeket kigazdálkodni. Ha sikerül valamit megtakarítani, akkor abból az Egyetemi Szemle íróinak honoráriumát fogjuk emelni. Jelenleg az 1500 forint megalázóan alacsony honorárium egy tudományos szakkönyvéért, miközben az egyetemen kívüli világban 3–8000 forint között fizetnek a cikk színvonalától függően. Ezenkívül a remélt megtakarítást szakkönyvek, pontosabban közgazdasági, társadalmi, politikai, tudományos szakkönyvek kiadására szeretném fordítani.

Végül a kiadóhoz tartozik – de anyagi jelentőségét tekintve talán az első helyre kívánkozik – egy kifejezetten nyereségérdekelt könyvkiadás is. Ez alatt mindenki rögtön a ponyvára, a krimire, esetleg szexkiadásra gondol. Az ilyen módon szereshető nyereség azt hiszem méltatlan lenne az egyetemhez.

Szex vagy mesekönyv?

– *Nem vagy te ebben túl konzervatív?*

– Lehet, hogy ez a megítélsem később változni, enyhülni fog. De jelenleg úgy gondolom, hogy a nyugati jónevű egyetemi kiadókhöz, akik méltóképpen viszonyulnak az egyetem jóhíréhez hasonlóan kell eljárni nekünk is.

Elképzelésem szerint az egyetemhez illően tisztességes és ma is nyereséges út a színvonalas és jó gyermekirodalom megjelenítésén keresztül visz. Ez a társadalom számára is hasznos, miután a ponyva és a krimi fogyasztása mellett a szülők a gyerekekre sem sajnálják a pénzt és ez a tevékenység még nyereséges is lesz.

Persze elképzelhető másirányú próbálkozás is, például a

videokiadás. Tudomásom szerint az egyetemen készültek olyan videofelvételek, amelyeket a kereskedelembe is hasznosítani lehetne, de nekem egyelőre a könyv az érdekes, esetleg a könyvszerű kiadványok, brossurák.

– *Milyen alaptökével indult a kiadó?*

– A Művelődési Minisztérium e célra egy összeget bocsátott az egyetem rendelkezésére. Ennek egy részét a nyomda korszerűsítésére adta. A kiadó 62 500 forintot kapott a négy munkatárs (szerkesztőségi titkár, kereskedő, műszaki szerkesztő és az igazgató) havi bérének fedezésére. Ez az összeg nem sok, de el lehet indulni vele. Gépirónk például nincs pedig hamarosan szükség lenne rá. Ezenkívül összesen 4 millió forintot kaptunk támogatás céljából. Ebből kétféle milliót a minisztériumtól és kétféle milliót a Tankönyvkiadótól. Erre a támogatásra a jegyzet ára és az önköltség közötti különbség áthidalása céljából van szükség, ugyanis egy jegyzet önköltségi áron többszáz forint is lehet, viszont azt egy rendelkezés értelmében csak az önköltség töredék áráként lehet eladni. Így a támogatás az önköltség és az ár különbséget kell, hogy fedezze. Mégis mód van rá, hogy ezt az összeget megforgassuk, miután az évi támogatást nem azonnal használjuk fel, hanem csak akkor, ha egy-egy jegyzetet kiadunk. Az a tervünk, hogy a pénzt átmenetileg felhasználjuk más könyvek kiadására.

– *Más anyagi forrásra nem számíthat a kiadó?*

– Ezenkívül a reklám jöhet szóba. Az a tervünk, hogy reklámokat helyezünk el a jegyzetekben, tankönyvekben, sőt a Közgazdászban is, és az Egyetemi Szemlében, hogy ennek ellenszolgáltatásaként a vállalatok szponzorálják a jegyzetek, sőt a szakkönyvek kiadását is. Itt kell megemlítenem, – és legyen ez az első reklám is – hogy jó lenne, ha az olvasó, aki vállalatnál dolgozik és netán éppen marketinges, fölfigyelne erre a reklámlehetőségre és élne vele.

Amiért a tanár háborog

– *Az elképzelések jól hangzanak, és csak remélni lehet, hogy*

mindezt nem rontják el a tapasztalatból jól ismert áldatlan jegyzetmegjelentetési körülmények. Ez a téma évek óta megoldatlan. Háborog miatta a tanár, aki a nyomdát hibáztatja, a nyomdász, aki a tanár késlekedéséért zúgolódik és legvégül a diák aki nem kap jegyzetet. Végülis ideje lenne ezt a szénakazalt rendberakni, de azt hiszem, hogy nem sok sikerélményre számíthat az e téren.

– Szokták mondani többek között a kiadásban is, hogy a lehetetlen kéréseket azonnal teljesítjük, de a csodára várni kell. Szóval úgy két héttel ezelőtt adta le a szociológia tanszék a Gazdaságpszichológia tanulmányok című kéziratát és pontosan két héten belül kinyomtatva, bekötve elkészült. Ez az amit én senkinek nem fogok tudni megígérni itt az egyetemen, mert ez egy nagy véletlen volt. Az egyetemi nyomdánk túl van terhelve, ugyanakkor létszámihiánnyal küszködik, ezért külső nyomdákra vagyunk utalva. Mindennek ellenére, hogy még rövid a kiadó története, azt azért tapasztaltam, hogy nem elsősorban az egyetemi nyomdán múlik a jegyzetek megjelenése, a határidők teljesítése. Viszont azt is tudom már, mert a saját bőrömen is érzem, hogy korábban azért nem jelenhettek meg nagyon sokszor időben, vagy egyáltalán a tankönyvek, mert nem készültek el a kéziratok.

A jövő évi jegyzeterv elkészítésével egyidőben az az elhatározásom, hogy szerződést kötök a jegyzetszerzőkkel, hogy ők is pontosan tudják, mit várunk el tőlük. És amennyiben a határidőket betartják, akkor biztosra ígérem a kívánt időre a megjelenést.

– *Ilyen rendre idén is lehet már számítani?*

Mindenképpen szeretnék rendet teremteni, de az biztos, hogy nem megy egy-kettőre. Sajnos a pontos kiadói munkán kívül nincs egyéb ösztönző eszköz a kezembem.

De egyéb terveim is vannak: A jövőben szeretném a tankönyveket profimódon szerkesztve kiadni, nem úgy mint most, amikor fésületlen kéziratot vagyunk kénytelenek átadni a nyomdának. Ez esetben a szakma legjobbját kérem majd fel lektro-

nak, hogy szerkessze meg a kéziratot. De a szerkesztésén túl fontos, hogy a szöveg szépen magyarosan, szabatosan egyértelműen legyen megfogalmazva, a helyesírási szempontokat is figyelembevéve. Viszont a jegyzeteket továbbra is kéziratként adjuk ki, azokon szerkeszteni nem fogunk. Megpróbálunk viszont a külső megjelenésén változtatni. A beígért számítógépes a számítógépes kiadványszerkesztő programmal igazi nyomdai minőséget tudunk majd olcsón produkálni.

Két árat nyomunk rá

Új elképzelésem van a jegyzetek árával kapcsolatban is. Közismert, hogy eddig a jegyzetet a boltban jegyzetáron árulták. A továbbiakban két árat nyomunk a jegyzetre, a hallgatói árat, amely támogatott és egy rendes fogyasztói vagyis külső piaci árat. Piackutatással alátámasztva fölemeljük a példányszámot, hogy a hallgatókon kívül másoknak is jusson belőle. Ugyanis biztos vagyok benne, hogy akik az elmúlt években végeztek itt az egyetemen, és a szakmában vannak, azok kíváncsiak a szakmájukba vágó új jegyzetekre, tankönyvekre. Ezt számukra valamilyen módon reklámozni is fogjuk, sőt egy-két nagyobb könyvesboltban is megtalálhatók lesznek, de előrendelést is felvesszünk.

– *Közismert, hogy a nagy nyugati egyetemek kiadói (például az University Press) azzal váltak világhírűekké, hogy a szakma legjobbjaikat a műveit adták ki. Van-e kilátás ilyen kiadásra*

– Nyilván az egyetemi kiadónak is feladata, hogy az egyetem legjobb szakembereinek könyveit, tanulmányait megjelentesse. Ha a régi támogatási rendszerben dolgoznánk, könnyű lenne a dolgunk, mert akkor szinte mindenkinek kiadhatnánk a könyvét. De mert ezt nagyon komoly piaci alapokra kell helyezni, ezért ez azt jelenti, hogy csak azt a könyvet tudjuk kiadni, ami behozza a költséget. A szaktudománnyal foglalkozó könyveket kis példányszámban lehet csak kiadni, mert minél specializáltabb, vagy mélyebb egy mű, annál szűkebb az olvasórétege.

Ezért arra gondoltam, hogy ilyen esetben a költségráfordítást úgy lehetne áthidalni, hogy az ilyen műveket idegennyelven adnánk ki és külföldi partnereket keresnénk a terjesztésére. Ha a kiadás így nyereséges, vagy amennyiben támogatást sikerül szerezni máshonnan is (például Soros), akkor abban az esetben ugyanazt a könyvet magyar változatban is kiadnánk. De ezeknek valóban kimagasló értékű műveknek kell lenni.

– *Mindez komoly felderítőmunkát igényel a részéről. Aprópó, hol van a munkahe-lyed, egyáltalán hol a helye a kiadói igazgatóságnak?*

– Hivatalosan még nem értesítettek róla, de tudtommal nagy költözködés után szeptember végén, októberben a Kinizsi utcában lesz kettő, vagy három kis helységünk. Ezt nem tartom rossznak, noha jobban örültem volna, ha a központi épületben kapunk helyet, mert elég sűrű kapcsolatunk van a tanszékekkel, a gazdasági hivatallal, másrészt itt van a két leányvállalat is, a Közgazdász és az Egyetemi Szemle, amiket a Kinizsiből kell koordinálni. De hát majd szaladgálók, ugyanis fogyókuráznom kell.

– *Milyen a kiadó technikai felszereltsége?*

– Amikor beléptem az új munkakörbe, azt mondták: „Gézám írd össze, hogy mi kell!” Úgy tettem pontosan két és félmilliót kértem számítógépes berendezésre. Ez három rendszert jelentene: egy kiadványszerkesztő rendszert és két olyan számítógépet, amin csak a szövegszerkesztés történne. Az egyik a Közgazdászé, a másik a kiadóé lenne. Ha ezt én megkapom, akkor ezzel biztos tudom, hogy gyorsan, az eddigieknél olcsóbban, a lehető legszebb kivitelben tudjuk a jegyzeteket elkészíteni, majdnem fényesedés minőségben. De a számítógép egyúttal megszabadítana a kiadványszerkesztők egyik nagy gondjától, attól ugyanis, hogy azon törjem a fejem ki gépelje le a kéziratot. Eddig a jegyzet gépelés az egyetemi gépirók munkaköri kötelessége volt és a szedésként a kiadó gondoskodott. Most, ha az egyetemi gépirónó számítógépen készíti el az anyagot, azt mi ki tudjuk neki fizetni. Ellen-

kező esetben nem fizetünk. Azt hiszem ez egy jó kereseti lehetőséget jelenthet a gépirónók számára, és számomra pedig biztonságot ad, hogy mindig találok olyan gépirónót, aki éppen szabad és akár egy másik tanszék jegyzetét is le tudja gépelni.

Megtanulhatod a könyvkiadást

De számítok a hallgatók érdeklődésére is. Remélem lesznek olyan közgazdász hallgatók, akiket érdekel a könyvkiadás, a technikától kezdve a gazdasági vonalon át minden. Gondolok itt az újság köré csoportosuló diákokra. Ha megtanulják ezt a szakmát már egyetemi évek alatt, ez jó utánpótlást ad a könyvkiadó szakmának, másrészt azzal, hogy bekapcsolódnak a kiadó munkájába segítenek nekünk és egyúttal pénzkereseti lehetőséghez jutnak.

– *Gondolom hallatlan előnyt jelent számodra, hogy olyan sok embert ismersz az egyetemen.*

– Nagyon nagy előny. Csak egyet említek. Ugy terveztem, amikor idejöttem, hogy keresek

magamnak valahonnan egy szerkesztőségi titkárt. És szerencsére talákoztam Mátéré Gábor Anikóval, aki eddig az egyetem jegyzetfelelőse volt. Ő lett a szerkesztőségi titkár. Most utólag átgondolva el sem tudom képzelni, hogyha kívülről hozok ide valakit, hogyan tudtam volna megoldani azokat a problémákat amelyeket eddig már Anikó megoldott.

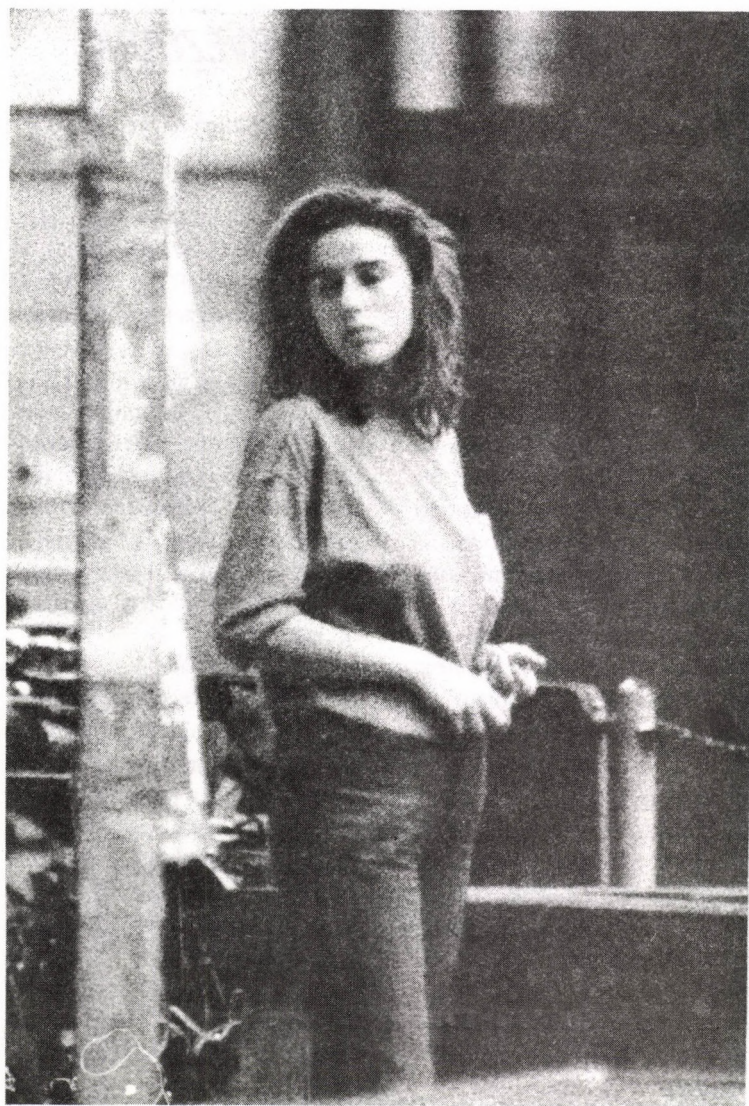
– *Három év után, hogy visszajöttél, milyennek találtad az egyetemet?*

– Külsőjében megújult de egyébként is változott. Ami a legmeglepőbb volt számomra, hogy ezalatt a három év alatt az én nemzedékemhez tartozók vezetővé váltak. Ma olyanok ülnek a vezetői székekben, akikkel én együtt indultam. Ez igen nagy előnyt jelent a munkámban, de én is mindent elkövetek, hogy a kiadón keresztül segítségükre legyek.

– *És végül hadd kérdezzem, van-e már neve a kiadónak?*

– A nevünk: AULA Kiadó. Emblématervünk is van.

H.E.

30 Ft legyen az étkezési hozzájárulás

Nem tudott dönteni a Felsőoktatási Dolgozók Szakszervezete helyi szervezetének bizalmi testülete abban a kérdésben, hogy rendelkezésére bocsássa-e a rektornak a szeptember 1-jével esedékes bérfelajánlást az egyetem vezetői pótlékainak emelésére vagy sem. Ez azonban csak az értekezlet végén derült ki.

A testület ülése Szigeti Endre szb. titkár tájékoztatójával kezdődött a január 1-én esedékes (tehát nem a mostani) bérfelajánlástól. Ha a Parlament jóváhagyja a jövő évi költségvetés tervezetét, akkor az egyetem oktatói mintegy 30 százalékos béremelésre számíthatnak. Az ezt fedező összeg több részletből tevődik össze, így a 30 százalék egy része (10 százaléka) esetleg kevesebb vagy több lehet. Mégpedig akkor, ha az erre az egyharmadra rendelkezésre álló 4 milliárd forint, amit az oktatás egésze kap, nem bérarányosan oszlik meg a köz- és a felsőoktatás között.

A bizalmiak egyhangú szavazással támogatták az étkezési hozzájárulás napi és fejenkénti 14 forintból 30 forintra való emelését. (Ez ugyan esetleg csökkenti a jutalmazási

keretet, viszont – azzal szemben – bizonyosan adómentes jövedelmet biztosít egyetemünk dolgozóinak.)

A szeptember 1-jével esedékes béremelés végrehajtására három megoldási javaslatot tárgyalt a testület. Az egyiket Róth József (számvitel tanszék), az szb. bér és munkaügyi felelőse egyéni véleményként terjesztette elő, (igen pontos számszerű indoklással alátámasztva). Ennek lényege, hogy mivel az évek során mindig bérarányosan történt a bérfelajánlás, ezért nőtt a különbség a viszonylag alacsonyabb és magasabb keresetű egyetemi oktatók fizetése között. Ezt a tendenciát csak a részben bér, részben létszámárányos felosztás mérsékelheti – ennek egy módjára tett javaslatot Róth József. Ezt minimális többséggel végül is elvetették a bizalmiak.

A béremelésre rendelkezésre álló összeget bérarányosan kell tehát elosztani a testület szerint, a következő bontásban: minden főállású dolgozó alapbérét kötelezően legalább 10 százalékkal emelni kell; a további, személyekre történő leosztást a tanszék saját hatáskörükben – a helyi szakszervezeti bizalmiakkal egyeztetve – oldhatják meg. Az óradíjak ösz-

szegét az arra jutó bérfelajánlástal (17.7 százalék) növelni kell; a szervezeti egységekre történő elosztása külön intézkedést igényel.

Ez utóbbi (a bérarányos) alternatíva alpontja volt, hogy levehessen-e teljes bérből havi 150.850 forintot a rektor az egyetemi szintű vezetői pótlékok 100 százalékos emelésére; a rektori hatáskörbe tartozó vezetők bére jutó fejlesztés keretként; valamint a rektori szinten jelentkező bérhányok fedezésére (főállásban az egyetemre került dékánok stb. bérkiegészítésére).

E javaslat mellett szólt, hogy a vezetői pótlékok – bár a rájuk eső bérfelajánlástal keret mindig megkapta az egyetem – évek óta változatlanok, nevésségesen alacsonyak. Ezt a pénzt is egyetemünk oktatói, kollégák kapják, akik vezetői megbízatásuk idejére kénytelenek lemondani a mellékkeresetokról. Ellene említették meg azt, hogy ez a 17.7 százalék legfeljebb a hivatalos inflációs rátát éri el, így ebből nem lehet státuszt teremteni, bérezési struktúrát javítani. Ezt mindenkinek meg kell kapnia.

Végül is 24 mellette – 24 ellene arányban döntetlenre végződött a

szavazás. Megkérdeztük Szigeti Endrét, ezek után mit fog képviselni az egyetem vezetésével való egyeztető tárgyalásokon?

– Azt fogom javasolni, hogy a rektor emelje fel 100 százalékkal a vezetői pótlékokat, miközben a vezetők átlag alapbéremelkedése ne haladja meg a beosztottak átlag alapbéremelkedését. A következők az érveim: Ha valaki vezetői megízatása lejár és viszszerkerül a tanszékére, akkor ílymódon ottani megjelenése nem fog bérfeszültséget okozni; a vezetői munkát jobban el kell ismerni, mint eddig; egyébként a rektori hatáskörbe tartozó vezetők 100 százalékos pótlék emelése a teljes egyetemi béremelési keretnek csupán 2,4 százalékát teszi ki. (Az előbbiekben említett 150.850 Ft jelentékeny része, mintegy 61 ezer forint a szóban forgó vezetők beralapjára jutó átlagos, 17 százalék körüli béremelést jelenti; további 50 ezer forint pedig az egyetem átszervezése során ide került új vezetők bérkiegészítésére szolgál – például félállásból egész állású státusz kialakítása stb.)

K. S.

TARKARÉT ÚJJÁSZERVEZŐDIK

Sikerült, ami egy fél éve szinte lehetetlennek látszott: a kollégium berendezésének, felszerelésének teljes cseréje, az épület fenntartási munkáinak újraszervezése, új nevelőtanárok toborzása után, immár egyetemünk üzemeltetésében készen várja diákjainkat a Tarkaréti kollégium. Az új igazgató *Hegedűs István*, az Economix Student diákszervezeti csoportjának elnöke.

– Diákként mindig kollégiumban laktam, végzés után, három évig nevelőtanárként éltem Tarkaréten. Május elseje óta vagyok igazgató. Ez a kollégium viszonylag messze van az egyetemtől, zömmel elsősök laknak ott – ez adja a karakterét. Ugyanakkor évről évre többen választják felsőbb évesek is ezt a helyet, bizonyára a csend, a tisztaság, az épület jó állapota és persze az ott lakók jó közösségei miatt.

– *A Studentnek hosszabb idő óta jó kapcsolata van a kollégiummal*

– Diákszervezeti csoportunk sok tagja lakik ott, (kö-

rülbelül minden harmadik-negyedik kollégista), így aztán sok munkát szerveztünk helyben, részben az épületen belül, részben a környező üzemekben. A Student felvállalta a kollégium szabad helyiségeinek hasznosítását is, raktározási és termelési (például nyomdai, kötészet) tevékenységeket folytatunk ott. Az ezért fizetett bérleti díjat aztán a diákok kulturális-szórakozási célokra fordíthatják. Tavasz tagértekezletünket is Tarkaréten tartottuk, egy, az egész kollégium számára rendezett majálissal egybekötve.

– *Mik a terveid?*

– Az első feladatot úgy érzem sikerrel oldottuk meg. A kollégium üzemeltetését a nyáron átvette az egyetem, ami a berendezés teljes cseréjével, az üzemeltető személyzet újjászervezésének gondjával stb. járt. E munka sikere döntő részben az új gondnok, *Endrődi Ilona* érdeme, aki egyébként májusig adminisztrátorként dolgozott az egyetemen. Az ő szervezőkészsé-

se, vitalitása nélkül nem nyithattuk volna ki a kollégiumot szeptemberben. Nagyon jó az együttműködésünk az egyetem vezetésével. Segítségünkkel sikerült telefonközpontot szerezni, így – mint a többi kollégiumban – Tarkaréten is van minden félelemelen 1–1 telefon.

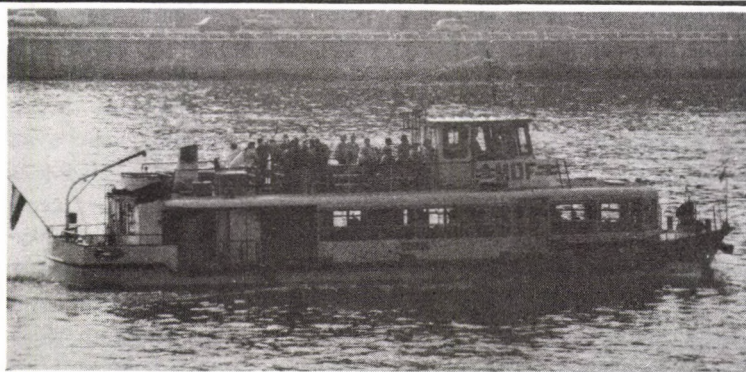
A normális kollégiumi élethez elsősorban anyagiakra van szükség. A magam feladatát alapvetően ezek megszerzésében látom. A Studenttel való együttműködésen túl a kollégium önálló gazdasági-vállalkozási tevékenységének megszervezésére akarom koncentrálni az energiámat. Már csak azért is, mert azt hiszem az egyéb fontos – közművelődési, szórakozási, sport – tevékeny-

ségek megszervezésében sokkal kevesebb segítséget igényelnek a diákok. Az idei DB. tapasztalt, harmad-, negyedéves hallgatókból áll. Önkormányzati munkájukhoz támogatást várhatnak *Lenger Csabától*, az egyetem ifjúságpolitikai felelősétől, *Topál Katalin*, a Nyelvi Intézet angol tanszékének munkatársa a nyelvtanulásban segíthet.

Ők a kollégium új nevelőtanárai. Egy nevelőtanári hely még üres, erre még jelentkezőket várunk.

Hogy milyen lesz Tarkaréten lakni, az alapvetően a diákoktól, kezdeményező és szervezőkészségüktől függ.

K. S.

Vélemények a politikai változásokról

Jeszenszky Géza: Egy MDF-es oktató a magyarországi átalakulásról

Egy magyar felsőoktatási intézményben, ahol a tanárok túlnyomó többsége ma is tagja az MSZMP-nek, aligha kell indokolni, hogy az *oktatónak a helye nem feltétlenül az elefántcsonttoronyban van*. Ugyanakkor talán az is érthető, hogy az, akinek 15 éves korában meghatározó életre szóló élménye volt egy nemzet elemi eréjű felkelése, aki – társaival együtt – ezt a megtorlás éveiben sem titkolta, s ezért két évig nem juthatott be az egyetemre, akinek az elmúlt évtizedek politikájával szemben súlyos kifogásai voltak és nem nagyon hitt abban, hogy lehet, érdemes „belülről” küzdeni a változásért, az most úgy érzi, nem maradhat kizárólag a könyvek-nél, a levéltárnál, az egyetemi katedránál. A történész úgy látja, hogy ma Magyarországon (és Lengyelországon, és a Szovjetunióban) valóban *egy példa nélkül álló történelmi kísérlet folyik*, a megennyhült, paternalisztikussá vált, de a sztálinizmus nyomait még magán viselő diktatúra békés átalakulása a társadalom széles köreinek közreműködésére épülő pluralisztikus, toleráns demokráciává. Ebben a folyamatban mindenkire szükség van, aki azonosul ezzel a változással, de különösen fontos azoknak a közreműködése, akiknek van politikai műveltségük, nemzetközi tapasztalatuk, nyelveket beszélnek, az átlagnál jobban ismerik a külvilágot.

A *tét igen nagy*, nem csupán a magunk, a gyermekeink jövője, s nem is csak Magyarország újjászülése, európaisága. Európa egész keleti felének, sőt Ázsia jelentős részének a sorsa is a következő hónapokon múlik, s ebben ennek a kicsiny országnak jelentős, világtörténelmi szerepe lehet. *Föl tudunk-e nőni a feladatra, be tudjuk-e hozni az elvesztegetett, kiesett évtizedeket*, le tudjuk-e küzdeni öröklött és szerzett nemzeti betegségeinket az individualista szétválást, a személyeskedést, a sértődékenységet, a sérelem-konzervek nyitogatását, az első sikeres nyomán támadt elbizakodottságot, az egyén, a csoport, a párt érdekeinek a nemzet és a világ érdekei elé helyezését? Más népekben is megvannak ezek a hibák, de *mi túl gyöngék vagyunk, túlságosan kritikus geostratégiai helyzetben élünk ahhoz, hogy megengedhessük magunknak e hibák elhatalmasodását*. Ma még nincs késő, de a *történelmi pillanat hamar elillan*, ami most félezer évben egyszer előálló politikai konstellációnak látszik, azt most kell megjátszani. A reménykeltő események mellett *bőven találunk okokat a súlyos aggodalmakra is*, s

nem csupán a tőlünk független tényezők ki nem számítható alakulásában.

Aki a világsajtót figyeli, talán jobban tudatában van az óriási felelősségnek, látja, hogy *soha ennyit nem írtak rólunk*, ilyen széles körű rokonszenvvel nem találkoztunk, ennyi rangos és köznapi látogatót nem fogadtunk. *Régi riválisainkkal szemben ma nagy lépéselőnyben vagyunk, ez nem lehet tartós, de most kell kihasználni*. Közvetlen nemzetközi környezetünkben ugyan a támogatás ellenkezőjével is bőven találkozunk, de ma ennek kevesebb populáris alapja van, mint valaha, tehát bármikor ellenkezőjére fordulhat. *(Friss példa: Prágában valószínűleg a történelemben először hangzott el a minap: „Éljenek a magyarok!”) Egy szó mint száz: meg kell tennünk mindent, ami rajtunk múlik*.

Meg kell szervezni atomizálódott, széttzillesztett társadalmunkat, meg kell tanítani az embereket arra, amit eltagadtak előlük, amire nem képeztek ki, amiről leszoktatták őket: hogy öntudatos, felelős, függetlenül gondolkodó, mások érdekei iránt is fogékony állampolgárok legyenek. Ahogy *Széchenyi, Kossuth, Deák, Bajcsy-Zsilinszky, Bibó, Nagy Imre üzente: legyen művelt, küzdő, gerinces, szabadszellemű a magyar, szabaduljon meg a félelemtől, kishitűségtől, tehetetlenségtől, pesszimizmustól, anyagiagságtól, nacionalista illúzióktól és nemzetellenes téveszméktől*.

Mindezt ma igen sokan látják hasonlóan, de nem teljesen azonosan, ezért is van annyi párt és irányzat, ezért találják sokan nehéznek az eligazodást, a választást. De a *választásokon – azt hiszem – nem annyira a pártprogramok fognak megmérgettni, mint az egyének, és általában a hitelüket nem veszítettek fognak jól szerepelni*. A magam részéről úgy vélem, hogy minden vélen, tehetséggel, tudással, koncepcióval rendelkező személyre és irányzatra nagy szüksége lesz a magyar demokráciának, s *óriási hiba lenne megfordítva eljárni az 1945 és 1948 közötti időszakot, az igazoló eljárásokkal, B-listázásokkal, „népbírósgát”-okkal, demagóg tömegpusztítással*. De az sem volna kisebb baj, ha valóban csak átfestենék a cégeket és az egyéneket. *Ma még lehet ebből az egész reformfolyamatból egy 1956-hoz és 1968-hoz hasonló katarzis, amely megtisztít és hatalmas energiákat szabadít föl*. Nem egy és nem két pártnak van helye, szerepe ebben a folyamatban, *csak a szélsőségesen radikális irányzatokat*

kell távol tartani a fegyverek fölött is rendelkező hatalomtól. Az elmúlt évtizedekben szellemi függetlenségüket megőrző értelmiségiek egyetlen mai párttal sem tudnak minden fenn tartás nélkül azonosulni, de kizárásos alapon azért mindenki tud közöttük választani. Mindegyiknek vannak születési rendellenességei, gyermekbetegségei, ugyanakkor rengeteg nemes törekvés, önzetlenség és tettvágy bontakozik ki bennük. *Talán a választások majd segítenek lehúzni a túlzott ambíciókat, a felfuvalkodottságot és önhiúságot – ezért is tartom fontosnak a mielőbbi választást*. De a *S Sturm und Drang* periódus után *hamar be kell hogy következzen a konszolidáció*, valószínűleg a többpárti koalíció „the ministry of all the talents”, ahogy ezt Angliában mondták a 18. században.

Miért tartozom a Magyar Demokrata Fórumhoz? Erre itt csak röviden válaszolhatok. Ez a mozgalom azzal lépett föl 1987 szeptemberében, hogy *az ország válságos helyzetén a beszéden, kritikán (szamizdat!) túl minden lehetséges cselekvéssel is segíteni kell*. Ehhez a programhoz a megnövekedett mozgástérrel élve rövidesen a reformerők széles köre csatlakozott. Az ellenzéki irányzatok elkülönülése csak 1988 végén bontakozott ki – személyi, történelmszemléleti, vérmérsékleti okokból. De az *MDF a mai napig is a szélsőségektől és mindent kockáztató radikálisizmustól elkülönülő centrum megtestesítője, a magyar paraszti, kismemesi, városi polgári, keresztény és értelmiségi értékeket tisztelő, e rétegek múltbeli politikai és szellemi szerveződéseit folytató mozgalom*. A független gondolkodású állampolgárok legnépszerűbbnek látszó, az egész országra kiterjedő szervezete. Vannak hibái, de a haza és haladás kettős parancsának alighanem legteljesebb képviselője. Miközben egyik központi feladatának érzi a szomszéd országokban élő magyar kisebbségekkel való törődést, *szilárd híve a sorsközösségben élő dunai kis népek szolidaritásának* – amint ezt az 1989. június 16-án prominens román emigránsokkal aláírt közös nyilatkozat is tanúsítja.

A Fórum kiáll a legrosszabb helyzetben lévő társadalmi rétegek mellett, de a gazdasági kiutat maga is a piacgazdaságban, az egyenlő feltételek mellett vívott versenyben, a változatos és a birtoklást garantáló tulajdonviszonyokban látja. *Kész követni minden jó külföldi példát*, de úgy véli, hogy *minden modellt a konkrét, helyi viszonyokhoz kell alkalmazni*.

A fokozatos átmenet híve. Realisztikus a mai hatalommal szemben: sem illúziója nincs, sem kiolthatatlan haragja, tudja, hogy *az eddigi állampárt mi mindenért felelős, de azt is tudja, hogy az ott lévő tisztességes erők közreműködése nélkül sem az eddigi eredmények nem születhettek volna meg, sem a további óriási feladatok nem oldhatók meg*. Az MDF a választók széles körének megkérdezése előtt nem döntheti el a jövő politikáját, de megfelelő feltételek esetén *nem fog visszariadni a kormányzati felelősségtől sem* – ebben jó példával jár előttünk legjobb történelmi bajtársunk, a lengyel.

Az MDF tagságának *zöme 30-as, 40-es éveiben járó értelmiségi és vállalkozó, de nagy örömmel üdvözölte, hogy az eszméivel egyetértő, józan fiatalok jelentős csoportja (köztük egyetemünk számos hallgatója) idén nyáron megalakította az Ifjúsági Demokrata Fórumot*.

Tudjuk, hogy a titkosrendőrségtől és a helyi kiskirályoktól megfélemlített alattvalókból a legtökéletesebb törvény sem teremthet azonnal szabad, öntudatos, felelős polgárt. Egy nagyhatalomnak hosszú időn át politikailag, gazdaságilag és katonailag alárendelt országot egyetlen deklaráció még nem tehet független és szabad állammá. Jó törvények, jó intézmények és jó vezetés önmagában, azonnal még nem teremthet gazdaságot, e keretből csak hosszú, türelmes munka árán születhet virágzó gazdaság és jóléti állam. S végül a szülőfölddel, annak kultúrájával, magával a nemzettel való azonosulás, a sorsa iránti felelősségérzet és a jövőjébe vetett hit nélkül nem lehet egyetlen országot sem fölépíteni, vagy föltámasztani. A Magyar Demokrata Fórum ezért vállalja egyszerre a szabadság és a nemzet ügyét.

LECSÓ

Az elmúlt nyár politikai szempontból semmiképpen sem tekinthető uborkaszazonnak. A közhangulatot tekintve inkább a paprikázódás volt a fő tendencia, a zavarosban halászók számára pedig paradicsomiak voltak az állapotok. A zürzavaros felszín mögött azonban a pártpolitikai küzdelmek két fő szereplője már úgy tűnik megfogalmazta magának a nagy kérdést, s az erre adott válaszok jó időre meghatározhatják a mérkőzés menetét.

Az MSZMP kérdése valahogy így hangzik: (hitel-) képesek leszünk-e arra, hogy meglévő hatalomképességünket új módon legitimáltassuk? Ennek első feltétele az állampárti logika követőinek leválasztása. Hogy az ő pozícióik még mindig erősek azt a munkahelyi szervezetek kérdésében hozott rövidlátó döntés is mutatja. Pedig ez a konzervatív ballaszt az oka, hogy az MSZMP egésze mindig egy ütemmel az események mögött kullog. Ha az októberi kongresszusra a maradiak kerekednek fölül és a reform (rendszer váltó) erők elhagyják a pártot, az azt a veszélyt hordozza magában, hogy a kormányrúdhhoz azok kerülnek, akik az „egy igaz hit” védelmében már korábban sem vetettek meg egy kis internacionalista segítséget (ma nekem, holnap neked alapon).

Sokkal valószínűbbnek látszik szerencsére a reformszárny győzelme s egy új szocialista párt megalakulása. Ehhez persze ki kellene provokálni a „fontolva haladók” kiszakadását. (És mint tudjuk a hatalmat otthagyni nem könnyű.) Ha ez sikerül, akkor hiteles személyiségekkel, megújult szervezettel és a reformkörök szellemi potenciáljával jó esélyekkel vághatnak neki a választási küzdelmeknek. Még akkor is, ha egy szakadás után a jelenlegi tagság döntő része megkönnyebülten felsóhajt és nem lép be sehová. Ezzel aztán már nemcsak programja, hanem értelmiségi-technokrata túlsúlya is az SZDSZ-hez teszi hasonlatossá a reformkörök utódszervezetét.

Sajátos helyzet, hogy az MSZMP kormánya a felmérések szerint ma lényegesen népszerűbb bármely pártpolitikai szervezetnél, s ha – ad absurdum – önállóan, vezető személyiségeivel indulna a választásokon, bárkit legyőzhetne. Ennek persze oka az is, hogy a kormány jelenleg választási gazdaságpolitikát folytat és az igazi konfliktusok felvállalását a választások utánra tartogatja. Viszonylag sikeresen túlélte a bányászdemonstrációt és a korábban reménytelennek tűnő pedagógusbéremeléssel jelentős rétegeket állított maga mellé. Minden esetre jelenleg valóban nem látszik olyan erő, aki lényegesen felkészültebb, koncepciózusabb, válságmenedzselő kormányt tudna kiállítani. *Németh, Pozsgay, Horn, Kul-*

csár, Békesi – olyan szakemberek és személyiségek, akikkel ma kevesen versenghetnek ismertségben. S mögöttük államtitkári, miniszterhelyettesi, kormánybiztosi posztokon felzárkózik egy fiatal ambiciózus-pragmatikus technokrata réteg, amely nem katasztrófát, hanem kihívást lát a jelenlegi válságban és nem érdekli a pártok politikai, ideológiai küzdelme.

Az ellenzék kérdése éppen fordítottja az előzőnek. Össze tudunk-e fogni a régi elit kiebrudalására? Jelenleg az ellenzék darabokban van s ha ezt a széttagoaltságot meg nem szüntetik, kevés az esélyük, hogy az MSZMP nélkül alakítsanak kormányt. Pedig a többségnek itt ez a célja. A legkomolyabb szellemi erőt képviselő SZDSZ a közvéleménykutatások alapján ma – igaz a választási kampány előtt – 5 százalék alatti szavazattal a parlamentbe való bekerülés határán mozogna – amolyan kis értelmiségi szervezetként. A nála jóval ismertebb FIDESZ ifjúsági státusa és radikális, egyesek szerint szélsőséges, megnyilvánulásai miatt csak néhány helyre számolhat. A legerősebb MDF, amely nem kis önbizalommal 40 százalékot vár önmagától, egyedül aligha kormányképes és a párttá alakulás politikusi szakemberi állományát jelentősen leépítheti. A szocdemeknél még nem dőlt el, hogy az erőteljes ideológiához meglesz-e az erős szervezet vagy sem. Itt persze nem véletlen a tülekedés, hiszen egy, a hatvanas évek szociáldemokrata programjával induló szervezetet bárki überelhet a választók politikai igényei alapján.

Az ellenzék hatalomra váltható győzelme mindenképpen a választások előtti összefogást igényli – szemben az eddigi deklarációkkal. Az egyik lehetséges ilyen csoport az MDF – Kisgazda – Kereszténydemokrata jobbközepes konzervatív koalíció. Ennek kormányképesége, koncepciózussága egyelőre eléggé vitatható. Az SZDSZ-Fidesz-MDF felhívás azt mutatja, hogy egy liberális-centrum koalíció jöhetne létre. A háttérben kiújult – népi-urbánus – ellenségeskedés azonban ezt az összefogást is megkérdőjelezi. A szocdemek bízva az európai rokonokban valóban elidulhatnak egyedül, ha megnyerik a szakszervezeteket s ezáltal az indirekt munkahelyi szerveződés lehetőségét, amint az már jól bevált világszerte.

Az állampolgárok elsősorban arra fognak szavazni, aki meggyőzően vállalja fel az ő csoportérdekeiket. De ki foglalkozott eddig érdemben az ipari munkásság (másfél millió szavazó) vagy az ifjúság (35 év alatt két millió szavazó) problémáival?

A kulcskérdésekben: lakás, munkanélküliség, infláció tulajdonviszonyok a „kormánypárt” és az ő ellenzéke jó esetben ugyanazt mondja, rossz (?) esetben pedig semmit.

Pedig ezekre kell válaszolni annak, aki meg akarja enni a politikai lecsót.

bago

– *Nem vagy felülbodva, pedig hát egyetemista lettél.*

– Szó sincs róla, csak hát a nyelvi teszt eredmény egy kissé elkésérít. Angolt szerettem volna tanulni, de csak oroszra lettem érdemes. Ennek is a katonaság az oka. Nem én vagyok az egyedüli, aki tapasztalja magán, hogy sokat felejtett. – Beszélgetőpartnerem *Vácsi Imre* aki az I. István gimnáziumi érettségi után 111 ponttal és 11 hónap katonaság után lett közgazdász.

– *Nem volt mód, a tanulásra a katonaságnál? Ugy tudom a tanáraink is lejártak időről-időre a seregbe.*

„Az MDF-fel szimpatizálok”

– Valóban többször is ellátogattak hozzánk, de ők az egyetemről a tanszéki felépítésről, és a várható követelményről adtak tájékoztatást és szó sem volt a nyelvi, vagy például a matematikai tudásunk forszírozásáról.

– *Miért éppen a közgazra jöttél továbbtanulni?*

– Vonzók voltak számomra a felvételi tárgyak, meg az a nyílt politikai légkör, ami itt uralko-

dik. És nem utolsósorban a választási lehetőség, amire módunk lesz a képzés folyamán.

– *Te MSZMP párttag vagy, és amint látom, átjelentkeztél az egyetemi pártszervezetbe.*

– Két évvel ezelőtt a tanárim agitálására léptem be. Ma már nem tenném. Az MSZMP sajnos kiengedte a kezdeményezést a kezéből és a nép körében elvesztette a hitelét. Valójában az

MDF nemzeti jellegű programjával szimpatizálok, de ha pártszakadásra kerül sor, akkor én a reformszárnyhoz csatlakozom.

– *Milyen közösségi munkát választasz magadnak itt az egyetemen?*

– Nagyon tetszik az instruktori rendszer, de az SG is. Igazából még nem tudom melyiket válasszam. Most, hogy leszereltem s hogy meg tudtam őrizni emberségemet a katonaság után, csak arra tudok gondolni, hogy tanulni kell, mert jelenleg úgy érzem a nulláról indulok.

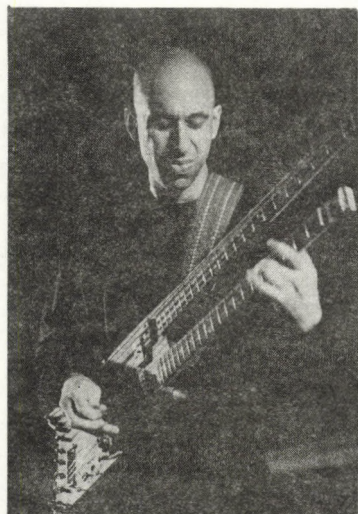
H. E.

Minden napra jut egy program

A tanévnyitás egyben azt is jelenti, hogy beindulnak egyetemünkön a különböző kulturális programok is. *Czabán György*, a Közgáz Klub vezetője tájékoztatott röviden bennünket, mire számíthatunk össze.

– „Bevezetés a filmművészetbe III.” címmel szeptember 18-án kezdődik újra filmklub, az eddigiekhez hasonló felfogású

Jazz '89 – Kamaraerdő: Elliot Sharp

programmal. Hétfőn és szerdán este 2–2 filmet láthatnak az érdeklődők. Ősszel négy sorozat indul. *Különleges csemegét kínál a mai szovjet filmekből készített válogatás*; hiszen a bemutatásra kerülő alkotások túlnyomó többsége nemrég még dobozokban hevert, „tiltott gyümölcsnek” számított. Filmtörténeti áttekintésünkben a klasszikus némafilmek után most a 30-as évek legendás híru film-

jeire – hogy csak néhány főszereplőt említsék: *Jean Gabin, Humphrey Bogart, Marlene Dietrich* – kerül sor. *Folytatódik a „Világmozi” sorozat*: többek között *Antonioni, Bergman, Kieslowski* 1–1 filmjének vetítésével. A negyedik, *12 filmből álló sorozat pedig átöleli Luis Bunuel teljes életművét*. A sorozat elnevezése „Utolsó leheletem”, ez ugyanis a világhíru spanyol-francia rendező nemrég magyarul is megjelent könyvének a címe. Az érdeklődők mintegy *50 filmet, mindössze 300 forintért tekinthetnek meg*.

Ha már a filmeknél tartunk, elmondom, hogy *a Közgáz Vizuális Brigád továbbra is teljes erőbedobással dolgozik*. Az ősszel egy vetítés folyamán – pontos dátumot még nem tudok mondani – a kíváncsiak megismerkedhetnek alkotásaikkal. *A brigád tagjainak fotóiból pedig kiállítás is lesz* majd ekkor az aulában.

A dzsesszklub profilja változatlan: továbbra is a modern-kortárs irányzat kiváló hazai és külföldi képviselőinek biztosít fellépési lehetőséget. Ami viszont még nem dőlt el, az a helyszín: továbbra is a Kinizsi Kollégiumban lesznek-e a koncertek, vagy pedig a főépületben. Itt a volt négyes előadó, illetve – ha elkészül – *az új alagsori klubterem jöhet számításba*. Ez utóbbit, legutóbb még eléggé „romos” állapotban találtam, igen kétsé-

ges tehát az, hogy még szeptemberben elkészül.

A rekonstrukciós munkák sikerességétől függ az is, *hol tud gyakorolni a tánckar és az énekkar. Bizonytalan még a KDC és a Dunaparty Klub helyzete is*. Az egyetem vezetése ugyanis nemigen örülne annak, ha továbbra is rendeznének koncerteket a frissen rendbehozott, reprezentatív aulában. *Ugy néz ki, e két „nagy”, sok embert megmozgató klub rendelkezésére „csak” az alagsori terem állhat, itt viszont becslésem szerint maximum 4–500 ember fér el*.

Egyébként szeretnénk elérni, ha majdan elkészül *központi klub, hogy legyen itt mindennap*

Jazz '89 – Kamaraerdő: Phil Minton

valamilyen program! A péntek és a szombat a KDC-nek, illetve a Dunaparty Klubnak áll, *szerdánként pedig valószínűleg az újjáéledt Támpont estjeire kerül sor*. Gondoltunk a korábban igen sok embert a közgázra vonzó *POLVAX (POLTÁR) felélesztésére is*. Kérdés, mennyire fáradtak el az emberek az elmúlt időszak politikai harcaitól?

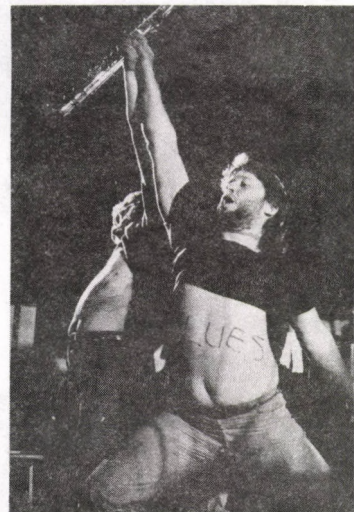
Wilhelm Breuher és együttese (Hollandia)

Tervünkben ettől függetlenül az szerepel, hogy egy-egy fontos eseményt követően-megelőzően *neves külföldi és magyar plitikusokat hívunk el a klubba*.

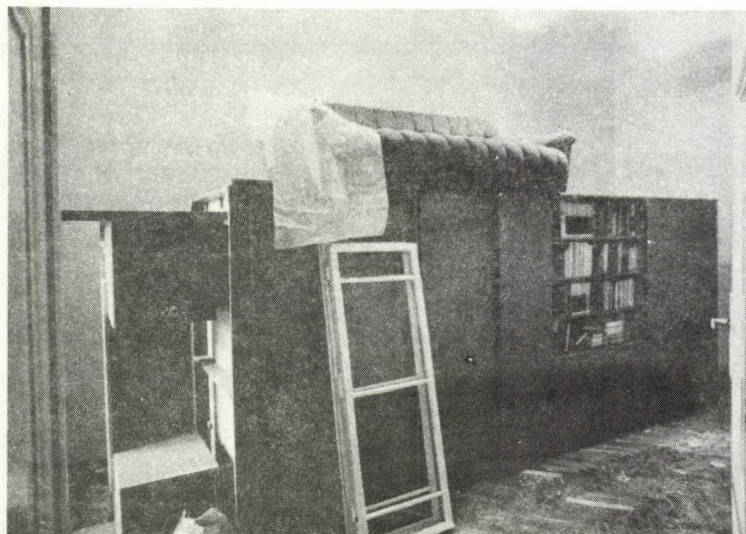
Emellett természetesen a tavaly már működött és esetleg újonnan alakuló tevékenységcentrumok jelentkezését is várjuk; az ő programjaiknak is helyet biztosítunk – megfelelő koordinálás, egyeztetés után – a remélhetőleg hamarosan üzemelő központi klubban.

R.I.

Fotó: Rózsa Gábor

Csekasin quartett

Igaz, hogy megkezdődött a tanév, a vállalatgazdaságtan tanszék azonban még „romokban hever”

TANULMÁNYI VERSENY

A statisztikai tanszék tanulmányi versenyt hirdet II–V. éves hallgatók részére különböző gazdaság- és társadalomstatisztikai témákból. A témajegyzék a tanszéki hirdetőtáblán olvasható.

A dolgozat maximális terjedelme 20 oldal, benyújtásának határideje: 1989. november 30. Forrásként felhasználható minden hivatalos statisztikai kiadvány, ezek – szükség szerint – a tanszéken megtalálhatók.

A sikeres dolgozatokat jutalmazzuk, amelyhez a közgazdasági kar dékáni hivatala, a Hallgatói Tudományos Tanács és a Központi Statisztikai Hivatal biztosít keretet.

Statisztikai tanszék

Elszámolás a felvételik után

A felvételi vizsgák lebonyolításával egyetemünk egy jelentős munkafázison jutott túl a nyár folyamán. Akkor, amikor az egyetem szinte kiürült a falak között néhány oktató és ügyintéző még keményen dolgozott. Így minden nyilvánosságot mellőzve végezték dolgukat, s mire megérkezett az ősz, már ki gondolt a felvételikre. Pedig amit csinálnak nem mellékes. Lelkiismeretes, odaadó munkájukon múlik, hogy reális értékelést kap-e a felvételiző, vagy sem, hogy egyetemi polgárunk lehet-e, vagy egy életen át hordoz egy vigasztalan lelki sérülést. Végősoron emberi sorsok felett döntenek. De vajon mindezzel arányban áll-e az a fizetség, amit ezért a munkáért kapnak? Erre a kérdésünkre kapunk választ, ha számbaveszünk mire fordították azt az egyetemi pénzt, ami a felvételi díjakból befolyt. Közismert, hogy ennek az összegnek csak a fele maradhat az egyetemenél, a másik felét, mint főhatóság a Művelődési Minisztérium magának igényli.

A felvételikből befolyt pénz (nappali, esti és másoddiplomás) így 440 200 forint. Ebbe beletartozik a külföldi ösztöndíjra pályázók januári felvételi vizsgáinak lebonyolításáért járó összeg is. Ez az összeg a következőképpen lett felosztva:

1. írásbeli dolgozatok javításáért (dolgozatonként 30 forintért, történelemből 6, pg-ből 3 javító személyenként mintegy 124 dolgozatot javítottak): 33 480 forint.
2. teremfelügyelő: (50 személy fejenként 250 forintért): 13 700 forint.
3. szóbeliztető bizottságok: (32 bi-

zottság, elnök 400 forint, tag 350 forint és egy fiatal 150 forint. Egy és öt nap között működtek közre.): 44 100 forint.

4. másoddiplomásokkal elbeszélgető bizottság: (egy oktató 300 forint): 13 200 forint.

5. Bizottságok: (bizottsági tag 3 fő, felülvéleményező bizottság 2 fő, felvételi bizottsági tag 9 fő): 29 000 forint.

6. adminisztrálás a másoddiplomásoknál (3 fő január óta): 33 000 forint.

7. adminisztrálás nappali tagozaton (3 fő): 24 000 forint

8. másodállás (egy fő, félállás havi hater ezer forintért 4 hónapon át): 24 000 forint.

9. vezető és irányító (3 fő): 54 000 forint.

10. nyomdatechika, gépkocsivezetés, porta (10 fő): 15 000 forint

11. gépi adatfeldolgozás (2 hallgató): 24 000 forint.

12. számítógépes felügyelet (1 fő): 16 000 forint.

13. saját számítógépes rendszer működése: 50 000 forint.

14. jutalom: 15 000 forint.

Az összeg, amely felett ilyenformán az egyetem diszponált, mint látható, nem adott lehetőséget arra, hogy az oktatói munka értékének megfelelően legyen díjazva. (124 dolgozat javításáért 3720 Ft). Más lenne a helyzet persze akkor, ha a felvételikre befolyt pénz nem kellene a minisztériummal megfizetni. De ez már egy másik téma, az egyetemi autonómia kérdése.

H. E.

Kedves Elsős Barátaink!

Engedjétek meg, hogy bemutassuk Nektek a Közgáz hallgatóinak legfelső szintű érdekképviseleti testületét, a Hallgatói Tagozatot.

A Hallgatói Tagozat az egyetemi tanács hallgatói tömörítő része. Az egyetemi tanács az egyetem önkormányzati testülete, elnöke a rektor. Az ET jogosítványai a közelmúlt éveiben jelentősen kibővültek, elsősorban 1987 tavaszától, ekkor jött létre tulajdonképpen mai formájában a Hallgatói Tagozat is. A HT megalakulásakor kinyilatkoztatta – és ehhez az alapelvéhez következetesen tartja is magát –, hogy a Közgáz hallgatóinak alanyi jogú érdekképviseleti szervezete, amely politikai tevékenységet semmilyen formában nem fejt ki.

Az egyetemi tanács egyharmadát képezi a HT, másik harmadot választott oktatók alkotnak, s szintén egyharmados aránnyal vesznek részt a tanács munkájában az egyetem oktatásszervezeti egységeinek illetve intézeteinek vezetői. Az ET létszáma így 39 fő. (az egyharmados hallgatói képviselet persze lehet kevés is, sok is, attól függően, hogy amennyiben egységes a hallgatói vélemény, az egyetem oktatói ill. vezetői mennyire megosztottak egy adott kérdésben).

Az egyetemi tanács az egyetem életét, működését döntően befolyásoló meghatározó kérdésekben hoz határozatokat. Így az ET fogadja el az egyetem alapvető szabályzatait, például a Szervezeti és Működési Szabályzatot, a Tanulmányi és Vizsgaszabályzatot (ezek módosítása éppen ezekben történik ill. történik a reform következményeként), a felvételi szabályzatot, az oktatók hallgatói véleményezésének szabályait és még sorolhatnánk. Ezek mellett az ET az egyetem személyi kérdéseiben is zavar, aminek szintén 1987 óta nőtt meg a jelentősége, amikortól is az egyetemi vezetők kinevezése – a dékánokig bezárólag – az MM jogosítványából rektori jogkörre vált. Az ET fogadja el továbbá az egyetem költségvetését, hagyja jóvá az egyetem vállalkozásait, stb.

Vagyis az Et amolyan parlament az egyetem életében. A hallgatói képviselők általános és titkos választás útján kerülhetnek be, minden közgázos hallgató szavazhat, jelölheti magát, illetve a hallgatói szervezetek is állíthatnak jelölteket: mindenki választó és választható. A választások minden év márciusában zajlanak, tehát a mandátumok egy évre szólnak. A mindenkori megválasztott új HT elnököt választ tagjai közül, s meghatározza fő feladatait, amelyek immár hagyományosan a következő négy fő terület köré csoportosulnak: oktatási ügyek (elsősorban reform kérdései), diákszociális érdekvédelem (pl.: kollégiumok), kapcsolatok az egyetemi struktúra önkormányzati pontjaival (pl. kari tanácsok), közkapcsolatok – ez utóbbi terén tervezzük egy lap kiadását és HT-fórumok szervezését, ahová mindenkit szeretettel várunk.

A HT rövid történetének vannak kiemelkedő eseményei. A leglátványosabb a másfél évvel ezelőtti menzabojkott volt, amely belerobbant az akkor még langyosabb, sztrájkoktól mentes közéletbe. Ennél azonban talán fontosabb volt az a néhány hallgatói ihletésű paragrafus, amely az elmúlt két évben a szabályzatkészítési-módosítási özőnben megálta a helyét, része lett az egyetemi szabályoknak. A HT eddigi tevékenységében legfontosabbnak pedig a képzéskorszerűsítési reformban való részvétel minősíthető, amely folyamatban a HT kiállt a nagyobb választási lehetőségek, korszerűbb tananyagok kidolgozása, az óraszámok csökkentése mellett, kompromisszumokat vállalva ugyanakkor az új számonkérési rendszerben.

Kedves Barátunk! Megtalálsz bennünket az I. em. 146. szobában. Akár gondjaiddal, akár ötleteiddel, akár ebben a munkában való részvétel szándékával keresel meg bennünket, örömmel látunk.

a HT

KÖZGAZDÁSZ
A Marx Károly
Közgazdaságtudományi Egyetem
lapja
Felelős szerkesztő
HALAY EDIT
Szerkesztőség
Budapest IX., Dimitrov tér 8. 1093
Telefon 1174-548
Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat
Budapest VIII., Blaha Lujza tér 3.
Felelős kiadó.
VÁGNER FERENC
Készíti Dél-Pesti ÉSZKV
Nyomdai részleg
1165 Emma u. 1.
Felelős vezető Kerekes Ferenc
ISSN 0230-7529